

Universul Familiei Regale Române

Portrete din arhivele britanice

Muzeul Municipiului București

Russell Harris

Aprilie 2004

.4
56a

M. I. B. M. B.,
BIBLIOTECA
Nr. INVENTAR 52719
COTĂ

061.4
U56a

Universul Familiei Regale Române

Portrete din arhivele britanice

Muzeul Municipiului București

Russell Harris

Aprilie 2004

Press Kit

***Toate imaginile Vandyk, Bassano și H. Walter
Barnett copyright Galeria Națională de Portrete.
Toate imaginile Lafayette copyright Muzeul
Victoria și Albert.***

Cuprins

Introducere și context	5
Studiourile fotografice	
Lafayette	5
Vandyk	7
Bassano	8
H. Walter Barnett	9
Universul Familiei Regale Române	10
Relaționarea imaginilor în expoziție	14-15
România	16
Regina Maria a României (1875 - 1938) partea I	16
Regina Maria a României (1875 - 1938) partea a II- a	18
Regele Ferdinand al României (1865-1927)	22
Regina Maria a României (1875-1938) - partea a III-a	24
Prințul Nicolae de România, Prinț de Hohenzollern (1903-1978)	26
Rusia	28
Marele Duce Mihai de Rusia (1861-1929) și Contesa de Torby (1868-1927).....	28
Marea Britanie	30
Regina Victoria (1819-1901).....	30
Regele Edward al VII-lea (1841-1910).....	32
Regina Alexandra (1844-1923).....	34
Regele George al V-lea (1865-1936)	36
Regele George al V-lea și Regina Maria (Nunta, 6 iulie 1893).....	38
Regele George al V-lea și Regina Maria (Nunta, 6 iulie 1893), Surorile și verișoarele Reginei Maria	40
Regina Maria (1867-1953)	42
Serbia/Iugoslavia	44
Regele Alexandru I al Iugoslaviei (1900-1934) ca Principe moștenitor	44
Grecia	46
Regina Olga a Greciei (1851-1926)	46
Elena (Regina Mamă a României) (1896-1926)	48
Prințesa Irina a Greciei, Ducesa de Aosta (1904-1974)	52
Marea Ducesă, soția lui George al Rusiei, născută Prințesa Maria a Greciei (1876-1940).....	54
Prințesa Greciei, soția lui Nicolae al Greciei, născută Marea Ducesă Elena a Rusiei (1882-1957)	56
Prințesa Elisabeta a Greciei, ulterior de Toerring-Jettenbach (1904-1955).....	58
Germania	60-61
Kaiser-ul Wilhelm al II-lea al Germaniei (1859-1941).....	62
Alfred, Duce de Saxa-Coburg și Gotha (1844-1900)	64
Maria, Ducesă de Saxa-Coburg și Gotha (1853-1920).....	66
Alfred, Prinț Ereditar de Saxa-Coburg și Gotha (1874-1899).....	68
Bibliografie	70
Notificări.....	71

Facultatea de
Economie
Nr. INVENTAR 52719
COTĂ

Introducere și Context

Studiourile fotografice

Lafayette

Studioul Lafayette are una dintre cele mai vechi istorii din întreaga “industrie” fotografică mondială. În timpul anilor de glorie, studioul a fotografiat suite întregi de Regi Împărați / Regine Impărătese, Viceregi, altele regale, atât autohtone cât și străine, precum și înalți funcționari coloniali și aristocrați.

Studioul Lafayette a fost fondat în Dublin de către James Stack Lauder (1853-1923), care a folosit ca pseudonim profesional numele de James Lafayette. (“tocmai venit din Paris”, așa cum îi făcea reclamă propria firmă). James era fiul cel mare al lui Edmund Lauder, un pionier de succes în arta fotografică și care deschisese un studio - dagherotip în Dublin în 1853. Noua afacere a fost înfloritoare chiar de la început, studioul fiind consacrat drept primul specializat în portrete în Irlanda, ce avea comenzi de la Vicerege și membri marcantă ai aristocrației irlandeze. În timpul anilor 1880 studioul a început să adune medalii și premii pentru marea calitate a producțiilor sale, dând naștere unor comentarii ca acela al Societății Fotografice a Marii Britanii: “Portretele domnului Lafayette sunt considerate foarte frumoase, distingându-se prin finețea realizării...”

Reputația firmei era atât de mare încât în 1887 James Lafayette a fost invitat la Windsor pentru a o fotografia pe Regina Victoria și i s-a oferit un Certificat Regal de “Fotograf al Majestății Sale în Dublin”.

Certificatul Regal, reînnoit de regii Edward al VII-lea și George al V-lea i-au conferit un prestigiu enorm. Clasa conferită de titlul de “Fotograf

Studioul Lafayette
Bond street, circa 1902

Regal”, care acum apărea în reclamele și literatura promoțională a studioului, s-a dovedit extrem de utilă în atragerea de noi clienți.

Afacerea Lafayette s-a extins rapid în anii 1890. S-au deschis studiouri în Glasgow (1890), Manchester (1892), și, datorită exploziei afacerii în Anul Jubiliar (1897) o noua branșă a luat naștere pe celebra și mondena stradă Bond din Londra. În consecință, un alt studio a fost deschis în Belfast (1900).

În 1898 toate afacerile familiei Lauder au fost încorporate și acțiunile nou înființatei companii Lafayette Ltd. au pătruns la Bursă.

Studioul din Londra, împreună cu “echipamentul patentat pentru îndepărtarea efectului de ceață”, a fost în mod convenabil, dedicat debutantelor la Curte, care fuseseră prezentate monarhului la Palatul Buckingham și doreau să fie immortalizate purtând ținute de curte foarte complicate, cu trene imense.

Nu era lucru ușor să urce, astfel costumate cele trei etaje, pentru a ajunge la studioul de la ultimul nivel, al cărui tavan era în întregime din sticlă, așa cum de altfel erau poziționate toate studiourile fotografice înainte de inventarea curentului electric.

Studioul se bucura în zilele sale glorioase de protecția aristocraților, a demnitarilor străini, a oamenilor de stat, a membrilor familiei regale, a personalităților sociale și a actorilor de frunte ai vremii.

Muzeul Victoria și Albert a achiziționat în 1988 aproximativ 4000 de negative pe sticlă din perioada de început a studioului (1885-1930), și Galeria Națională de Portrete deține aproximativ 30.000 de negative de celuloid, datate începând cu 1930.

Vandyk

Herbert Vandyk a studiat fotografia în Berlin și Paris și întrucât și-a făcut ucenicia în atelierul tatălui său, Charles Vandyk, a preluat conducerea companiei Vandyk Ltd., la retragerea tatălui său în 1902. Întrucât Buckingham Palace Road a fost refăcut în 1913 și echipat cu “o instalație de iluminat aproape prodigioasă”, constând din șase lămpi cu vapori de mercur și patru lămpi de jumătate de watt, Vandyk putea lucra “și noaptea la fel de bine ca în miezul zilei”. Vandyk a fost preocupat ca imaginile sale să “nu aibă umbre dure, ci tonuri luminoase peste tot”.

Întregul decor al celor două studiouri, un hol, patru cabine de probă, birouri și câteva camere obscure, era atât de elaborat încât “miile de clienți mulți dintre ei cu sânge regesc care le-au vizitat au plecat ducând cu ei un sentiment de admirație pentru întregul studio și plini de încredere că portretele lor vor fi cât se poate de reușite. Puțini fotografi - poate niciunul - s-au bucurat de prețuirea atâtor regi, prinți indieni, oameni de stat”.

Unul dintre protectorii săi, Maharajahul din Patiala, a admirat rezultatele și tehnica lui H. Vandyk atât de mult încât, în 1926 l-a invitat în India “cu scopul de a supraveghea ridicarea în cadrul Palatului de Stat, a unui studio de portrete construit după aceleași planuri ca propriul studio din Buckingham Palace Road”.

Vandyk prefera să lucreze cu negative pe sticlă de 12x10 inci. Într-un interviu apărut în “Fotografur Profesional” în 1916, a declarat că această dimensiune oferă fotografului cele mai bune perspective și majoritatea clienților își pot permite prețul.

Galeria Națională de Portrete a achiziționat în 1974 colecția cu lucrările lui Vandyk.

Bassano

Unul din primele studiouri comerciale a fost deschis de Alexander Bassano (1829-1913) în 1850 în Strada Regent, Londra. În 1876 studioul s-a mutat la nr. 25, Strada Old Bond (astăzi locul faimoșilor bijutieri Tiffany & Co.), care în ultimul sfert al veacului 19 era o locație preferată pentru studiouri, datorită vecinătății cu locuințele oficialităților londoneze și, desigur cu Palatul Buckingham.

Studioul era suficient de mare pentru a cuprinde o scenă-fundal panoramică de 25 de metri, montată pe role, ce putea oferi diverse imagini cu scene din natură sau de la curtea regală. Cele mai celebre imagini realizate de Bassano au fost portretele Lordului Kitchiner, și care au stat la baza posterului de recrutare pentru soldații din Primul Război Mondial, cu deviza, “Țara Ta Are Nevoie de Tine”, cu modificarea fotografiei în sensul că personajul din poster are degetul arătător îndreptat chiar spre privitor. Bassano s-a retras din activitatea de studio în jurul anului 1903, când afacerea a fost relansată sub numele de Bassano Ltd., Fotografi ai Casei Regale.

Galeria Națională de Portrete deține mai mult de 50.000 de negative originale ale firmei.

H. Walter Barnett

Henry Walter Barnett (1862-1934) s-a născut și și-a început viața profesională în Sydney, Australia în 1885, ca fiu al unor imigranți evrei din Londra. A devenit cel mai cunoscut fotograf portretist al Australiei, modele fiindu-i celebrități australiene și internaționale.

După deschiderea studioului său din Knightsbridge, Park Side, nr.1, în Londra ultimilor ani 1890, a refuzat să execute zilnic mai mult de trei portrete, ce au fost descrise ca “portrete în sepia-platinum realizate fastuos pe hârtie vellum” și pentru care cerea niște sume astronomice.

Fiind unul dintre artiștii fotografi de prim rang ai timpului său, tehnica lui Barnett a fost numită “un amestec paradoxal de strălucire și realism”. Astfel, el nu pare să fie potrivit pentru a fotografia fețele regale și aristocrați și, într-adevăr portretele pe care, pe parcursul a două ședințe, le-a făcut Reginei Maria apar eliberate de sobrietatea și de reprezentarea uneori impersonală proprie altor ateliere fotografice comerciale.

Multe din negativele lui Barnett au fost achiziționate de Galeria Națională de Portrete în 1997.

Universul Familiei Regale Române

Fiind unul din noile state ce se năștea la mijlocul secolului al XIX-lea, împreună cu Bulgaria, Serbia și Grecia, din teritoriile guvernate de Imperiul Otoman, politicienii români au simțit că entitatea nou-formată avea nevoie de monarhie. Spre deosebire de Serbia, unde un pământean a luat titlul de rege, politicienii români ca și aceia din Bulgaria, Grecia și Albania, în diferite momente, au preferat să importe monarhi străini pentru a-l înlocui pe domnitorul pământean (prințul) Alexandru Ioan Cuza; aveau nevoie de un străin cu suficientă obiectivitate și integritate care să stăpânească ceea ce istoricii numesc în general “neîncetatele lor ciondăneli” (n.n. ale politicienilor români).

Când în martie 1866 Prințul Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig de Hohenzollern-Sigmaringen a acceptat invitația de a fi domnitorul principatelor danubiene Moldova și Valahia acestea erau încă sub suzeranitate otomană, armata lor era inexistentă, economia rudimentară, comunicațiile primitive și majoritatea populației trăia în condiții mizere. De abia în 1881, când România a fost declarată regat, Carol a luat titlul de rege.

Noul prinț avea sarcina de a transforma aceste principate cu granițe mereu schimbătoare și cu populație variabilă, într-o nouă națiune și de a combate ambițiile teritoriale nu numai ale Marilor Puteri dar și cele ale vecinilor apropiați, Rusia și Imperiul Austro-Ungar.

În 1869 Carol se căsătorește cu prințesa Elisabeta de Wied altă prințesă germană. Printr-o ironie istorică a soartei, după ea a suspinat, un scurt timp, Alfred, duce de Edinburgh (viitorul tată al reginei Maria a României), cel de-al doilea fiu al reginei Victoria. Sora prințului Alfred, viitoarea împărăteasă a Germaniei, considera că Elisabeta ar fi o parteneră

potrivită pentru Alfred: “Am văzut-o pe Elisabeta de Wied ieri și am fost foarte mulțumită de ea. S-a îmbunătățit mult în toate privințele... Silueta și mersul său nu vor fi niciodată elegante, dar acum este o persoană foarte drăguță...”

În tinerețe Elisabeta dăduse semne despre “natura sa poetică”, dar de când a devenit regină și-a permis să dea frâu liber activităților sale creatoare. Și-a transformat Curtea într-o lume romantică a distracțiilor muzicale și a saloanelor artistice și a publicat producții prolifiche de poezie, povești cu zâne și panseuri în română și germană sub pseudonimul Carmen Sylva.

Colaboratoarea și traducătoarea să extenuată, Mite Kremnitz o găsea “nu numai dăruită de natură cu o capacitate rară de a găsi încântare în orice lucru dar ...înzestrată și cu putere inepuizabilă pentru distracții”.

Pentru a-și susține eforturile literare, regina Elisabeta a făcut o vizită, în 1890, în Regatul Unit al Marii Britanii, când, înainte de călătoria la Balmoral în scopul întâlnirii cu regina Victoria, s-a oprit mai întâi la Banger, în Nordul Tării Galilor; acolo a oferit publicului extaziat onoarea de a recita poezii cu ocazia încoronării Bardului la National Eisteddfod, un festival galez de muzică și poezie, atunci proaspăt reînființat. În orașul Llandudno unde au locuit (n.n. cu soțul său Carol), există încă Strada Carmen Sylva, Intrarea România și Aleea România.

Marea tragedie personală în viețile Elisabetei și a lui Carol a fost moartea unicului lor copil, Maria, la vârsta de 3 ani, în 1874. Copilul a fost încununarea tuturor visurilor Elisabetei, ea îngrijindu-și fetița personal; mai târziu regina Maria spunea că regina Elisabeta iubea atât de mult copiii încât “ar fi crescut toți copiii din România”.

Intrucât doctorii declaraseră că Elisabeta nu putea să mai aibă copiii, în 1869 nepotul regelui Carol, prințul de 24 de ani Ferdinand a fost adus în România ca Prinț Moștenitor și și-a început lunga ucenicie sub dominatoarea și lipsita de veselie

H. Leon, Bucharest
Nedat
[Imagine din colecție particulară]

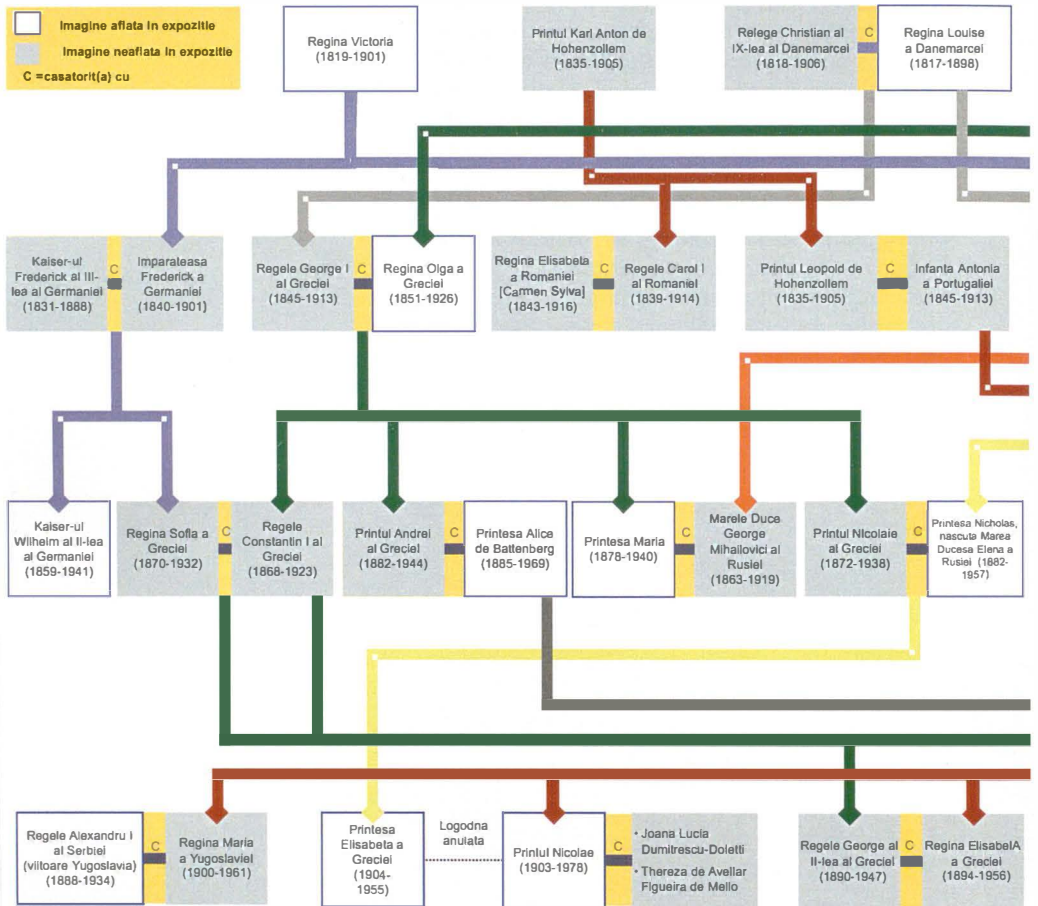

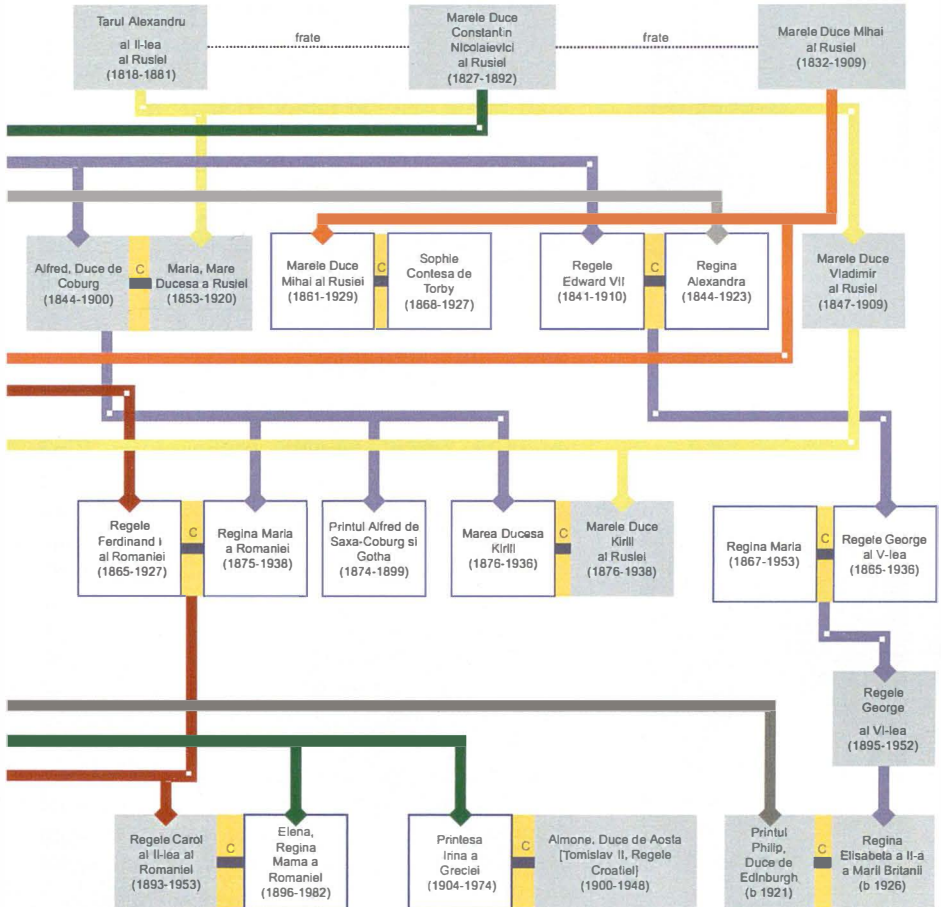
Carmen Sylva
Carte de vizita de B. Athen, Bucuresti
Nedat
[Imagine din colecție particulară]

îndrumare a unchiului său, căzând pradă intrigilor fantastice ale reginei Elisabeta.

Parte a încântării sale față de distracțiile țaranilor români, parte a planurilor sale de a stimula micile industrii ale meșteșugarilor populari, regina Elisabeta decretează costumele populare românești obligatorii la Curte, cauzând astfel nemulțumiri în rândul doamnelor aristocrate române, a căror modă era atunci dictată de valorile pariziene. Multe imagini ale sale purtând costume românești bogat ornamentate au fost publicate și probabil că la propunerea sa, proaspăt căsătorita prințesă Maria, care nu pusese piciorul la acea vreme în România, a primit o rochie de mireasă țărănească pe care să o poarte la intrarea în noua ei patrie.

Universul
Familiei Regale
Române

ROMÂNIA

Regina Maria a României 1875-1938 - partea I

H. Walter Barnett
3128D, nedatat
[1902]

H. Walter Barnett
3128G, nedatat
[1902]

Maria era fiica cea mare a lui Alfred, Duce de Edinburgh, al doilea fiu al Reginei Victoria (și care a devenit ulterior Duce de Saxa-Coburg și Gotha), și a Marii Ducese Maria a Rusiei, unica fiică a Tarului Alexandru al II-lea.

Deși se auzise despre o idilă adolescentină cu vărul său, viitorul Rege George al V-lea, disprețul profund al mamei sale pentru tot ce era englezesc a pus capăt unei posibile alianțe cu acesta și Maria a fost maritată la 17 ani, în 1893, cu Ferdinand, Prințul Moștenitor al îndepărtatei și necunoscutei României.

Odată eliberată de strictețea și puritanismul mamei sale și al diverselor guvernante care considerau interesul pentru hainele frumoase ca fiind nepotrivit pentru tinerele prințese, Maria a recuperat rapid anii pierduți și a devenit în scurt timp una dintre cele mai prețioase femei din Europa. Într-adevăr, la încoronarea Țarului în 1896 avea nu puțini admiratori ruși.

În ciuda unor zvonuri care atribuiau Mariei o succesiune de amanți, cel puțin în anii tinereții nu latura fizică a companiei masculine era ceea ce căuta ea. În 1896 îi scrie mamei sale gândurile pe care le avea asupra căsătoriei:

“De ce se întâmplă că atunci când un bărbat care este profund îndrăgostit de tine, și care are toate drepturile să ceară orice de la tine, când îi ceri seara să-ți citească la culcare se grăbește spre pat pentru alte distracții, la care nu se gândește, probabil, că sunt distracții numai pentru el...”

Căutarea unei companii antrenante a fost sursa multor necazuri, mai ales după ce o doamnă din anturajul regelui Carol I l-a informat pe acesta că Maria petrecea mult timp în compania unui anume locotenent Zizi Cantacuzino.

Un răgaz în zbuciumatul mariaj al Mariei și al lui

Ferdinand I-a constituit invitația la încoronarea regelui Edward al VII-lea, în 1902. Maria și-a prelungit șederea în Anglia și în timpul acestei vizite l-a cunoscut pe Waldorf Astor, proprietarul unuia dintre cele mai mari averi din lume. Cu toate că se zvonise că s-ar fi îndrăgostit de el, din povestirile avizate reiese că relația nu a fost mai mult decât una platonice și Waldorf însoțit de sora sa au făcut după aceea multe vizite reușite Mariei în România.

Amânarea încoronării i-a oferit Mariei scuza să rămână luni întregi în iubita sa Anglie.

Starea de visare relaxată pe care Prințesa Moștenitoare o afișează în această perioadă se oglindește într-o serie de poze jucăușe în care Maria adaugă instituției monarhiei farmecul unui romantism aproape senzual.

Imaginea cu roata de tors, executată de fotograful H. Walter Barnett este o aluzie directă la opera Faust a lui Gounod și a fost recunoscută imediat, la apariția sa, ca reprezentând-o pe Margareta deplângând plecarea iubitului său.

Poza cu valul de șifon drapat pe cap era foarte în vogă printre frumoasele din înalta societate în anii 1901-1904.

Buna prietenă a Mariei, prințesa Daisy de Pless, a fost fotografiată într-o serie de poze identice, cu câteva luni în urmă, atât de studioul H. W. Barnett cât și de Lafayette. Intr-adevăr, cu doi ani în urmă amândouă fuseseră în atelierul cunoscutului pictor Philip de László, care le-a făcut amândurora portretul și care notează în jurnalul său:

“Mi-o amintesc pe frumoasa Daisy Pless care m-a vizitat împreună cu și mai frumoasa și atractiva Prințesă Moștenitoare a României, Maria și pe care întreaga societate o admiră”.

Seria de imagini respective nu a fost publicată. Se presupune ca regele Carol I al României ar fi dezavuat frivolitatea Prințesei Moștenitoare, așa cum era prezentată în aceste imagini.

Oricum, o imagine din aceste sesiuni fotografice, dar mult mai rezervată, a fost publicată sub formă de carte poștală de un oarecare Grimm din Gotha.

Princess Daisy of Pless
11 octombrie 1901
Lafayette, 2827H

H. Walter Barnett
625M, nedatat
[1902]

H. Walter Barnett
625Z, nedatat
[1902]

Regina Maria a României 1875-1938 - partea a II-a

Sub influența reginei Elisabeta a României, care dezvoltase un profund atașament romantic-mistic pentru România, Maria a devenit interesată de costumele populare din țara sa de adopție. Prietena Mariei, prințesa Daisy de Pless, scriind despre interesul Reginei față de costumele românești, o apăra pe aceasta spunând: “Maria a fost acuzată că este teatrală, dar ea a oferit pur și simplu poporului român tipul de Regină pe care acesta și-l dorea”.

Publicația “Illustrated London News” nota că regina Maria poartă deseori costum național “întrucât dorește să încurajeze pitorescul port care este atât de rar văzut acum în țară”; într-adevăr a inițiat o mișcare de încurajare a femeilor de societate ca acestea să apară în frumoasele rochii populare la balurile mascate.

Această imagine a reginei Maria la 49 de ani a fost reprodusă pe prima pagina a publicației “The Lady” în 22 mai 1924, cu mențiunea: “Executată de Vandyk în cadrul unei ședințe foto speciale, săptămâna trecută”. Întrucât regina Maria era o cunoscătoare a relațiilor publice, seria de portrete poate să fi fost legată de apariția noii sale cărți, “Vocea din munte. O poveste pentru cei ce înțeleg”, o carte în care, scrie “The Times” “înclinațiile sale artistice și-au găsit expresia cea mai recentă”. În ciuda atribuirii lor prin publicare este aproape sigur ca Vandyk a cumpărat această serie de imagini de la firma Guggenberger Mairovits din Sibiu.

Filo-engleză ardentă, Maria a petrecut mare parte a Primului Război Mondial îngrijind soldații români răniți și vizitând provinciile țării sale atât

de greu încercate, împărțind din automobilul său provizii populației flămânde.

Maria, precum bunica sa, regina Victoria, ținea jurnale cu asiduitate; extrase din acestea au fost publicate în diverse ediții alături de romane, povești populare și numeroase articole.

În această serie de imagini, Regina Maria poartă maramă, acoperământul de cap specific portului popular românesc, țesută din borangic alb și aranjată după moda începutului de secol XX, cu o eșarfă colorată legată deasupra. Cămașa de dedesubt este acoperită cu o complicată broderie cu fir de mătase, bogat ornamentată pe piept și pe mânecile ample. Deasupra poartă fotă, dintr-un minunat material roșu țesut în casă. Decorațiunile specifice acestui tip de fustă au fost făcute folosind bucăți de beteață argintie. În acest caz ornamentația se limitează la treimea inferioară a fusteii, cu toate că acest tip de îmbrăcăminte feminină se purta la nunți și era complet acoperită de broderii și decorațiuni. Motivele ornamentale sunt geometrice și figurează dansatorii unei hore. Fota, cea mai spectaculoasă piesă a costumului popular românesc, se purta în zile de sărbătoare sau la nunți.

Un oaspete englez al Reginei Maria scria că „astfel îmbrăcată era o apariție splendidă, cu siguranță orientală și aproape barbară în marea-i frumusețe”. Când fiica ei cea mare, Elisabeta s-a căsătorit cu Regele George al II-lea al Greciei iar Maria, cea de-a doua fiică, cu Regele Alexandru I al Yugoslaviei, Regina Maria a primit porecla de „Regina Mamă a Balcanilor”.

Oricum, în 1924 mariajul Elisabetei se destabilizase iar Prințul Moștenitor Carol se angajase într-o altă relație compromițătoare, cu frumoasa divorțată Elena Lupescu.

În timpul vizitelor de curtoazie făcute în țările Europei Occidentale Regina Maria și Regele Ferdinand au fost oaspeții Regelui George și ai

Vandyk 47876D
Datat: 9 mai 1924

Vandyk 47876H
Datat: 13 mai

Reginei Mary la Palatul Buckingham, unde costumele populare ale Mariei au fost o sursă de admirație pentru ceilalți oaspeți. Maria iubea Londra și aprecia compania vărului său, Regele George și a soarelui acestuia. În mesajele sale de bun-rămas, publicate în ziarul „The Times” din 9 iunie 1924, Regina scria: „Mă voi întoarce în îndepărtata mea țară cu puteri și energie reînnoite”. În timpul călătoriei în America, în 1926, costumele sale românești au încântat pe toată lumea. „Aceste costume încântă sufletul și satisfac nevoia de cochetărie chiar și a celor mai blazate și elegante femei”, scria un ziar.

Costumele brodate au produs o impresie adâncă, mai ales că devenise o adevărată modă printre doamnele din înalta societate să fie fotografiate în port popular. Câțiva ani mai târziu, într-un articol detaliat despre broderiile românești apărut în revista „Needlecraft Magazine” se scria: „... țărani sunt demni de luat în seamă. E nevoie de inteligență și talent pentru a produce aceste opere de artă. Româncele, în special, ar trebui să fie recunoscute pentru realizările lor”.

Lăudând virtuțile țărănilor, aceeași publicație opina că „prietenia arătată de Partidul Țărănesc Regelui exilat (Carol al II-lea) i-a dat acestuia curajul de a încerca să revină la tron”.

Regele Ferdinand al României 1865-1927

Născut prinț Ferdinand Victor Albert Mainrad de Hohenzollern, timidul prinț pasionat de botanică a fost ales să-i succeadă la tron unchiului său fără urmași, Carol I de România.

Era considerat, ca urmare, în special de către mama Mariei, o partidă bună pentru fiica sa, principalul avantaj asupra prințului George al Angliei fiind că Ferdinand era Prinț Moștenitor . Acest lucru nu a împiedicat-o pe Ducesa de Coburg să îl critice aspru, într-o scrisoare, la puțin timp după căsătorie, pentru că îi trata fiica “ca pe o amantă, nepăsându-i de bunăstarea sa emoțională, numai pentru a-și potoli pasiunea fizică”. În tinerețe Ferdinand era considerat arătos, dar un episod de febră tifoidă l-a făcut “să își piardă frumusețea înaintea tinereții”, așa cum nota Martha Bibescu, o prietenă devotată. Ea chiar l-a implorat să își radă “barba cea urâtă”, dar el i-a răspuns că barba îl făcea să arate precum prinții din frescele bisericilor românești.

Regele Ferdinand urma să fie cunoscut ca “cel loial” pentru a nu fi ales să se alieze cu rudele sale Hohenzollem în timpul Primului Război Mondial, punând interesele țării sale deasupra legăturilor de familie.

În consecință, România a fost ocupată, secătuită de Armata Germană, dar Ferdinand, cu ajutorul reginei Maria, a reușit să câștige teritorii întinse pentru România la Conferința de Pace de la Paris din 1919, iar până la încoronarea sa în 1922 la Alba-Iulia era deja supranumit “Întregitorul”, pentru meritul său de a fi dublat atât teritoriul cât și populația României.

Spre deosebire de consoarta sa, Regelui Ferdinand îi displăcea să apară în public sau să fie fotografiat. Verișoara rusoaică a reginei Maria, Marea Ducesă Maria Paulovna, care s-a refugiat la Curtea regelui după Revoluția Rusă, bucurându-se de

ospitalitatea acestuia, nu a putut să-i facă o descriere fizică avantajoasă: “Prezența (lui Ferdinand) era în mod hotărât un dezavantaj pentru el și cred că era conștient de aceasta și poate chiar suferea. Era scund, iar corpul său disproporționat de mare se sprijinea pe niște picioare mai degrabă prea subțiri decât prea scurte. Oricum i-ai fi privit chipul, urechile îi ieșeau în evidență într-un mod cu totul deconcertant; îi lipseau elocvența și ușurința în exprimare, nu era deloc echilibrat iar maniera lui era una nervoasă și timidă.”

Fiind conștient de deficiențele sale, nu încerca niciodată să stea în lumina reflectoarelor, lăsând această sarcină în intregime Mariei, care prin farmecul, frumusețea și spiritul său putea obține tot ce dorea. Regele stătea în spate, în umbra ei, inspirându-i majoritatea acțiunilor”.

“Nando”- așa cum îi spunea soția sa Maria, nu suporta să fie fotografiat. Urechile sale, pe care cei care îl comentau, le descriau ca fiind atașate aproape în unghi drept de cap, îi fuseseră legate strâns cu bandaje în copilărie pentru a încerca să i se corecteze. Această situație poate explica poza din profil în această imagine realizată în timpul unei vizite de stat în Marea Britanie.

În prima imagine Regele poartă Crucea Regina Maria și Ordinul Mihai Viteazul. Potrivit relatărilor fiicei sale celei mai mici, Ileana, regele “nu purta aproape niciodată mufti” (ținuta civilă purtată de ofiteri în afara serviciului). În cea de-a doua imagine mai poartă Steaua și Panglica Celui Mai Onorabil Ordin al Cavalerilor Marii Cruci, pe care le-a primit de la regele George al V-lea în timpul sederii la Londra.

O imagine similară, posibil din aceeași sesiune, a fost publicată în ziarul “The Times” în timpul vizitei de stat în Marea Britanie, alături de un articol care îi prezenta laudativ pe Rege și Regină drept aliați credincioși: “Conduita nobilă a regelui și a reginei de-a lungul mării crize prin care a trecut România în timpul Războiului Mondial va rămânea pe veci în memoria poporului român”.

Vandyk 47877G
13 mai 1924

Vandyk 41918B
13 mai 1924

Regina Maria a României 1875-1938 - partea a III-a

Încă de la o vârstă fragedă, regina Maria a fost conștientă de frumusețea sa. În timpul călătoriei în Rusia, în 1896, prințul Felix Youssupov, care mai târziu avea să ia parte la asasinarea lui Rasputin, scria că ea era deja faimoasă pentru frumusețea sa, și într-adevăr de-a lungul vieții Maria a ales slujitori și îndrumători bărbați, care erau, în general, profund îndrăgostiți de ea.

La sfârșitul anilor 1890, prințul Nicolae al Greciei remarcase că Maria “era la apogeul frumuseții sale, cu ochii ca safirele, cu părul de aur, un ten fără pată și o siluetă perfectă”. O invitată a reginei relata ulterior că “doar rareori se spăla pe față cu extract de crini albi...”.

Chiar și prințesa Martha Bibescu, care după Primul Război Mondial se răcise de regină, a trebuit să recunoască în 1927, că în tinerețea sa regina Maria era “cea mai frumoasă prințesă și, probabil, cea mai frumoasă femeie din întreaga Europă”.

Cu toate acestea, când în 1917 artistul Lavillère i-a reprodus chipul pentru o medalie, Maria a fost nemulțumită de rezultat.

“Fața îmi pare obosită, ochii îmi sunt grei... dau o impresie de tinerețe pentru că sunt vioaie și mă mișc repede, dar, când stau liniștită... chipul îmi cade într-o imobilitate de vârstă mijlocie care nu este deloc flatantă... uitându-se la medalia lui Lavillère, nimeni nu m-ar lua drept o femeie frumoasă”.

Până la acest moment al vieții sale, Maria s-a bazat foarte mult pe atractivitatea sa, argumentând că era “datoria ei regală” să placă “ochiului plebeian”. Venise însă timpul când trăsăturile și silueta sa nu-i mai ușurau drumul.

“Nu am fost foarte vanitoasă” se confesa ea cu oarecare ingenuitate; în perioada care a urmat, Maria petrecea aproximativ o lună pe an îngrijindu-

se de frumusețea sa; spunea: “chipul meu îmi era ca un prieten, dar dacă el se va schimba va fi ca și cum aș trăi cu un străin lângă mine și asta ar fi oribil!”.

Într-un articol pe care l-a scris la un an după ce au fost realizate aceste imagini, Maria atribuia aspectul său plăcut “dragostei de viață și de oameni, unei sănătăți perfecte care îmi permite să văd partea frumoasă a lucrurilor și zâmbetului meu care îmi ferește chipul să rămână fixat în linii aspre”.

La mai mult de un deceniu de la acest articol, Marea Ducesă Maria Paulovna a Rusiei, căreia i s-a oferit refugiu la Palatul Cotroceni după ce a părăsit Rusia bolșevică, își amintea că Regina “se auto-admira enorm și deseori vorbind despre sine, părea că vede și descrie o ființă superbă și fascinantă exterioră sieși”.

Cele mai negre temeri ale Mariei în legătură cu frumusețea sa s-au dovedit neîntemeiate; în 1925, printr-un act de pionierat comercial, a apărut într-o serie de reclame pentru crema cosmetică Pond's, cu sloganul: “Mesajul unei frumoase Regine către peste 20 de milioane de femei”:

“Nici o femeie nu se află într-o poziție suficient de privilegiată încât să-și poată neglija frumusețea. Aspectul personal este vital pentru succesul său și nu poate permite ca semnele obișnuite ale oboselii sau expunerii să i se arate pe chip”.

Pe când se afla în St. Louis, Missouri, Regina a pozat pentru o reclamă, ținând în mână un enorm măr auriu Stark. Deși aparent reticentă privind participarea la o campanie de marketing, Regina “zâmbind a ales unul din enormele mere aurii, i-a gustat aroma delicioasă și apoi a spus să se aducă aparatul de fotografiat”.

În această serie de imagini Regina Maria poartă insigna Celui mai Venerabil Ordin al Sfântului Ioan din Ierusalim. Zona ochilor a fost foarte retușată.

Vandyk 47917c
13 mai 1924

Vandyk 47917b
13 mai 1924

Prințul Nicolae de România 1903-1978

După nașterea celui de-al doilea fiu, Regina Maria îi scria mamei sale, Ducesa de Coburg: “Cu acest fiu... voi evita cu toată grija greșelile care m-au făcut să-l răsfaț pe Carol atât de mult”.

În anul nașterii băiatului, sora Mariei, Ducky, spera să poată divorța de soțul său și să se căsătorească cu Marele Duce Kiril al Rusiei. Pentru a obține bunăvoința Tarului, a cărui soție era sora soțului lui Ducky și ultragiată de insulta adusă familiei sale, Maria a numit copilul Nicolae și l-a rugat pe Țar să îi fie naș.

Viața lui Nicolae a avut un început destul de nefast, întrucât la Curte se zvonea că n-ar fi fost copilul regelui Ferdinand, ci mai degrabă rezultatul prieteniei intime a reginei Maria cu fermecătorul finanțist Waldorf Astor.

Nefiind susținute aceste zvonuri, s-a considerat apoi că Nicolae este un copil urât, ”având nasul lung și acvilin al Hohenzollernilor”. În timpul călătoriei făcută în Statele Unite cu mama sa, Constance Lily Morris scria despre el că are “o față plăcută, la fel de bălaie ca a mamei sale, deși nu seamănă cu ea, tonurile palide ale blondului închizându-se la el în nuanțe roșcate sub un par și niște ochi deschiși la culoare. Ochiul lui aveau o licărire de amuzament și de interes”. A răspuns întrebărilor unui jurnalist american despre înclinațiile sale romantice spunând că el nu credea că o căsătorie în afara Casei Regale este potrivită, întrucât aceasta crea multe dificultăți. ”Nu e prea cinstit pentru fată, nu?”; spunea el. “În afară de asta, sunt atât de multe prințese atrăgătoare”.

Această atitudine era nesurprinzătoare, mai ales că văzuse amărăciunea creată în familia sa de căsătoria fratelui său, Carol, cu Zizi Lambrino în timpul Primului Război Mondial și finalizată cu anularea căsătoriei.

Nicolae nu fusese ipocrit când făcuse aceste

declarații și prima imagine văzută a fost publicată în revista "The Gentlewoman", împreună cu prințesa Elisabeta a Greciei, pentru a anunța logodna lor în 1924.

În această serie de portrete militare făcută în 1922, prințul poartă Crucea Regina Maria, Crucea de Serviciu din Primul Război Mondial 1916-1918, Ordinul Coroanei Române gradul I și gulerul, insigna și eșarfa aparținând Ordinului Carol I.

În două din aceste imagini (acela cu banderola neagră) Prințul a înlocuit Ordinul Coroana României cu Insigna, Steaua și Eșarfa Ordinului Stelei lui Karagheorghe (pentru merite de război) probabil o aluzie la recenta căsătorie a surorii sale Maria cu Prințul Moștenitor Alexandru al Serbiei (viitorul rege Alexandru al Yugoslaviei).

După moartea Regelui Ferdinand în 1927, Prințul Nicolae, care fusese trimis la studii la Colegiul Eton, devine unul din cei trei regenți pentru minorul Rege Mihai, dar el a lucrat în spatele culiselor pentru a-și ajuta fratele Carol să se întoarcă în România în 1930 și a fost numit, în consecință, Comandant-Șef al Forțelor Armate.

Rupând logodna cu prințesa Elisabeta, prințul Nicolae s-a căsătorit cu o femeie de rând, Ioana Lucia Dumitrescu-Doletti, în 1931, acțiune în care a fost încurajat de fratele său, acum Regele Carol al II-lea, care ulterior a folosit această situație ca pretext pentru a-l exila pe Nicolae.

Chiar și Regina Maria a folosit expresii care nu o caracterizau pentru a o descrie pe soția celui de-al doilea fiu al său, referindu-se la ea ca la o "femeie promiscuă, fără inimă, mult prea vopsită, a cărei singură idee o constituie banii și luxul".

Prințesa Martha Bibescu, într-o vizită la Londra în iulie 1933, a stat de vorbă cu Regina Maria la o petrecere de grădină ținută la Palatul Buckingham, unde aceasta din urmă se plângea de "lipsa de maniere" a prințului Nicolae.

Când fratele său Carol a murit în Portugalia în 1953, Nicolae a participat la funeralii pentru ca mai târziu să noteze: "L-am urât pe Carol mai mult decât pe oricine altcineva în viața mea...dar era Regele meu".

Bassano 59832-3b
12 mai 1922

Bassano 59832-3b
12 mai 1922

R U S I A

Marele Duce Mihai al Rusiei 1861-1929 și Contesa de Torby 1868-1927

Regina Maria a fost foarte impresionată de splendorile Curții rusești în timpul vizitei sale în Rusia în 1896, cu ocazia încoronării vărului său, Țarul Nicolae al II-lea.

Pitorescul costum de Curte (“de o splendoare bizantină, cu tot farmecul misterios al Estului”, așa cum spunea însăși regina Maria) și enorma cantitate de bijuterii purtate la Curtea rusească au influențat stilul vestimentar al Mariei precum și planurile de decorațiuni interioare pentru multe din palatele sale, ceea ce reflectă mai mult adopția să bizantină decât educația sa anglicană. Într-adevăr, când pictorul de origine maghiară Philip de László a făcut, în 1924, portretul Mariei, a notat, oarecum ironic, în jurnal său că aceasta “este foarte ambițioasă și își dorește să fie un fel de Regină bizantină”. În această imagine, unul din “giganții unchi Romanov” poate fi văzut împreună cu Sophie de Torby, soția sa morganatică, nepoata poetului rus Pușkin. Uniunea lor le-a adus exilarea din Rusia și se spune că mama Marelui Duce Mihai a căzut moartă din cauza șocului produs de telegrama care îi anunța căsătoria lor. Intervențiile Marelui Duce pe lângă toate Curțile regale pentru a obține un titlu de noblețe pentru soția sa au avut un rezultat modest, concretizat într-un obscur titlu oferit de Marele Duce Adolf de Luxemburg.

Exilul nu a îmbunătățit în nici un fel caracterul dificil al Marelui Duce; “Din cauza temperamentului său ciudat, Marele Duce nu putea fi făcut responsabil pentru acțiunile sale, dar tuturor le părearău pentru soția sa”.

Infirmând aceste zvonuri, Contesa de Torby se

considera decana societății rusești din Londra, și când un alt Mare Duce, Mihai Alexandrovitch, și-a stabilit exilul la Londra, Contesa a refuzat să o cunoască pe soția de origine mai modestă a acestuia și a fost profund ofensată că societatea era confuză din pricina Circularei Curții, unde apăreau acum doi Mari Duci Mihai la Londra!

Marele Duce și Contesa sunt (în această fotografie n.n.) în ținută de Curte, costumele fiind acelea purtate la încoronarea regelui Edward al VII-lea, cu două zile în urmă.

Decorațiile purtate de cuplu sunt următoarele:

Marele Duce Mihai:

- *Guler, Banderolă, stea de piept și esarfa Ordinului Sfantului Andrei Întâiul Chemat*
- *Medalie de gât, Societatea Ortodoxă Rusească a Palestinei*
- *Steaua de piept a Marii Cruci Cavalerești a Ordinului Regal Victorian*
- *Medalia Corpului de Cadeți Alexandru și altele incluzând Ordinul Sfantului Vladimir*
- *Medalia Ordinului Adolf de Nassau*
- *Medalia Campaniei Ruso-Turce*
- *Medalia Comemorativă Alexandru al III-lea*
- *Medalia Jubiliară a Reginei Victoria*

Contesa de Torby:

- *Medalia Incoronării Regelui Edward al VII-lea din 1902*

Lafayette 3368a
11 August 1902

Lafayette 3369b
11 August 1902

MAREA BRITANIE

Regina Victoria 1819-1901

Pentru Regina Victoria, monarhul celui mai întins imperiu de pe pământ, de departe cel mai important eveniment al anului 1873 a fost căsătoria celui de al doilea fiu al său, Prințul Albert, Duce de Edinburgh, cu unica fiică a Țarului Rusiei, Marea Ducesă Maria.

Regina, încă în doliu după iubitul ei soț, Prințul Consort Albert, decedat în 1861, considera aproape o pată pe amintirea soțului său fericirea copiilor ei.

Cu condamnarea mamei sale deasupra capului, din cauza înclinației pe care o avea pentru femei nepotrivite, după ce a făcut o călătorie în Wied, în 1864, pentru a o cunoaște pe poetica prințesă Elisabeta (viitoarea soție a regelui Carol I de România), prințul Albert și-a îndreptat atenția în 1869 către Marea Ducesă Maria a Rusiei.

Negocierile vizând o potențială căsătorie între cei doi au durat patru ani, iar zvonul că familia imperială rusă dorea să o mărite pe Marea Ducesă, întrucât aceasta se compromisese cu un Prinț, odată ajuns la urechile reginei Victoria i-au întărit acesteia convingerea că Țarul este “un bătrân prostovan”. Regina Victoria era sigură că o căsătorie cu o creștin - ortodoxă s-ar solda cu un palat plin de preoți ce se mișcă în cadență, înconjurați de fum de tămâie. Se întreba dacă o prințesă cu “noțiuni rusești pe jumătate orientale” despre indulgența de sine ar fi în stare să se adapteze solidei etici protestante, muncii pe care ea, Regina Victoria a încercat să o insufle copiilor săi.

Timp de câteva luni argumentele evazive ale familiei imperiale rusești despre prioritatea de rang a Marii Ducese au ofensat-o pe Regină, care simțea că Albert este desconsiderat.

Când a fost informată că logodna fiului său cu Marea Ducesă Maria a fost făcută publică, Victoria a remarcat: “crima s-a înfăptuit”. Fiul al doilea al Reginei Victoria a fost numit Duce de Edinburgh în 1866, la trei ani după ce acesta refuzase coroana noii țări Grecia, a cărei populație îl alesese cu o majoritate covârșitoare ca Rege.

Prințul Alfred și Marea Ducesă Maria s-au căsătorit în 1874 la Sankt Petersburg, având o “nuntă strălucitoare ca în povești”, tipică pentru grandoarea ceremonialului Curții Imperiale Rusești.

Prințul Alfred și Marea Ducesă Maria au devenit Ducele și Ducesa de Saxa Coburg și Gotha în 1893, după moartea unchiului lui Alfred, Ducele Ernest al II-lea, fratele lui Albert, Prințul consort.

Regina Impărăteasă s-a îmbrăcat numai în negru după moartea Prințului Consort și s-a retras mulți ani la Castelul Windsor, dând naștere porelei “văduva de la Windsor”.

În această imagine Regina Victoria, purtând o ținută de curte cu corsaj și trenă din damasc negru de mătase, fustă de tul tivită cu volane și brodată cu jad, privește o mică fotografie înrămată a Prințului consort, a cărui imagine este inclusă în fiecare portret ce i-a fost făcut ei după moartea soțului.

Regina Maria a României s-a născut și a copilărit în Anglia, timp în care se vedea des cu bunica sa; în public Regina avea o imagine distantă și rece, rareori putea fi văzută zâmbind, dar Maria și-o amintea pe bunica ei dragă “cu râsul său timid și cu ușoara ei ridicare de umeri care devenise aproape un tic”.

Maria a trebuit să i-l prezinte pe viitorul ei soț, Ferdinand, Reginei Victoria, de la care trebuia obținută aprobarea pentru căsătoria lor.

Când Maria și Ferdinand au vizitat-o pe Regină câțiva ani mai târziu, împreună cu primii lor doi copii, Maria i-a mărturisit acesteia că născuse cu ajutorul nou-descoperitului cloroform. “Foarte bine, draga mea... eu a trebuit să aduc pe lume opt copii fără ajutorul lui prețios!” a fost răspunsul Reginei.

Lafayette 0008
Nedatat [1887]

Regele Edward al VII-lea 1841-1910

Se pare că Lafayette era fotografatul preferat al familiei regale britanice. Cu șase ani înainte ca această imagine să fie făcută, ziarul “The Irish Times” scria că “d-lui M. Lafayette, din strada Westmorland, i-a fost făcută onoarea de a i se încredința fotografierea membrilor familiei regale ce au vizitat reședința Viceregelui”.

În timpul celei de-a doua scurte vizite regale în Irlanda, în iulie și august 1903, lui Lafayette i s-a încredințat fotografierea familiei regale.

Așa cum reiese din imaginile realizate reginei Alexandra, aflate în arhiva Lafayette, artistul s-a străduit ca acestea să fie cât mai reușite, considerând-o pe Regină “una din cele mai frumoase mari doamne din întreaga țară”; negativele existente, care o arată pe Alexandra ca fiind extrem de fotogenică, au fost rafinat retușate, urmând instrucțiunile Reginei, care nu dorea să apară în aceste fotografii mai tânără decât propriile fiice.

Până la urcarea sa pe tron la vârsta de 59 de ani, unii prevăzuseră că Edward “nu va fi regele care a fost mama sa”. Chiar și așa, el a fost ultimul dintre “regii diplomați” și a crezut în valoarea diplomației personale, în special față de imensa-i familie regală întinsă în întreaga Europă. Într-adevăr, el și-a păstrat în mare parte atitudinea respectuoasă, de unchi protector, față de nepotul său, Kaiser-ul Wilhelm al II-lea, și biografii săi sunt în general de acord că, dacă Edward ar fi trăit mai mult, Primul Război Mondial ar fi putut fi evitat.

Chiar și în acest portret oarecum relaxat, regele poartă:

- *Ordinul Sfântul Patrick (eșarfă și stea de piept)*
- *Ordinul de Bath (stea de piept și insignă)*
- *Steaua Indiei*
- *Insigna Sfinților Mihai și Gheorghe*

- *Ordinul Imperiul Indian*
- *Ordinul Regal Victorian*
- *Medalia Jubiliară a Reginei Victoria 1897
(cu insigna jubiliară din 1897)*
- *Decorația Ofițerilor Voluntari*
- *Ordinul de Serviciu Imperial*
- *Lanțul Regal Victorian*

Lafayette 00424
Nedatat

Regina Alexandra 1844-1923

Regina Alexandra (dreapta, plan îndepărtat), soția regelui Edward al VII-lea, a fost mătușa preferată a reginei Maria. Prima lor întâlnire a făcut o puternică impresie asupra fetei de atunci, Maria, care își amintea, mai târziu, când și-a scris memoriile:

“Ea (Alexandra) a venit într-o zi, pe la ora ceaiului, îmbrăcată într-o minunată rochie roșie de catifea cu trenă lungă, înflorată. M-a zăpăcit complet, am rămas mută de admirație și încântarea mea nu putea fi descrisă când această apariție înveșmântată în catifele și care se prezentase ca fiind mătușa Alix, s-a oferit să urce în camera copiilor să asiste la baia noastră! Stătea acolo în splendida-i rochie purpurie, iar eu, o priveam fermecat pe deasupra buretelui, temându-mă că această apariție de vis s-ar putea spulbera”.

Această experiență se pare că a avut un efect mistic și Maria a atribuit întâlnirii cu Alexandra faptul că de-a lungul întregii vieți a putut să se bucure de frumusețe sub toate formele sale.

Născută Prințesa Alexandra a Danemarcei din părinți care au produs un rege al Greciei și o Țarină a Rusiei, era considerată o mare frumusețe în Anglia, iar pozele sale în toate etapele vieții erau publicate sub formă de fotografii-cărți poștale reproduse în zeci de mii de exemplare.

Propriul fiu, viitorul rege George al V-lea, obișnuia să spună familiei: “Am fost crescut într-o vreme a femeilor frumoase și două dintre cele mai frumoase erau Împărăteasa Elisabeta a Austriei și mama mea”.

Cu toate ca cel de-al doilea fiu al său, George, pare să fi dorit să se însoare cu verișoara sa, Maria

(viitoarea Regina a României), cu care a petrecut mult timp pe când era în concediu în Malta (fiind ofițer naval) și unde tatăl Mariei era staționat, întrucât era comandantul Flotei Mediteraneene, resentimentul Reginei Alexandra pricinuit de tratamentul Germaniei asupra regiunii Schleswig-Holstein a făcut ca înclinațiile sale anti-germane să se împotrivescă ideii că fiul său să se logodească cu o prințesă a cărei mamă intenționa să dea copiilor săi o educație exclusiv germană “așa încât să nu știe că au fost vreodată englezi”.

Funerariile Reginei Alexandra din 1923 au fost pretext pentru Regele Ferdinand și Regina Maria să îl trimită pe Prințul Carol din țară pentru un timp, căci mariajul său cu Prințesa Elena părea că se destramă. Carol însă a dispărut după înmormântare, doar ca să se afișeze în Paris cu amantasa, Elena Lupescu.

La mai puțin de o lună, Carol le scrie părinților săi că renunță la tron pentru a doua oară.

Această imagine a fost făcută la nunta Ducelui de York cu Prințesa Maria de Teck (viitorii Rege George al V-lea și Regina Maria), în 6 iulie 1893.

Regina Alexandra (plan îndepărtat dreapta) este aici cu fiica sa, Prințesa Louise, Ducesa de Fife (1867-1931) (plan stânga îndepărtat) și mama sa (centru), regina Louise a Danemarcei.

Această imagine arată uriașa cantitate de bijuterii purtate în ocazii publice de către familiile regale: Regina Alexandra poartă o tiară cu ciucuri din diamant kokoschnic, colier scurt tivit cu perle; colier de diamante, ghirlandă de diamante și broșă de diamante și perle.

Lafayette 00418
Nedatlat [1893]

Regele George al V-lea 1865-1936

George al V-lea la momentul executării acestei fotografii, 1891, era încă un burlac foarte căutat; fiind Prințul George de Wales, nu era moștenitorul tronului, exact cum va fi al doilea fiu al său, George al VI-lea.

În primii 27 de ani de viață, până la moartea fratelui său mai mare, prințul Albert Victor, George își vedea viitorul ca marinar și om de familie.

Când această fotografie a fost executată în 1891, George al V-lea era doar Prințul de Wales, unul dintre cei mai râvniți burlaci; George nu era de fapt moștenitorul tronului, în exact aceeași situație urmând să fie cel de-al doilea fiu al său, viitorul George al VI-lea.

În timpul perioadei cât a fost ofițer naval în Mediterana, George era foarte apropiat de verișoarele sale, care locuiau în Malta, mai ales de tânăra Prințesa Maria. În multe povestiri despre timpul petrecut împreună de cei doi, în Malta, se spune că Maria și George își purtau afecțiune reciprocă și că el ar fi cerut-o de nevastă.

În orice caz, e foarte posibil ca neavând un tron în perspectivă la acea vreme, mama anglofobă a Mariei să fi refuzat mariajul, și a găsit prompt un soț pentru fiica sa, moștenitorul timid și necunoscut al tronului unei țări îndepărtate.

În autobiografia sa, Maria spune că ar fi putut să se căsătorească cu ușurință cu “preaiubitul ei prieten George” și afirma că “logodnicul meu [Ferdinand] îmi este complet străin”.

Aceasta fiind situația, Maria s-a simțit întotdeauna apropiată de Regele George al V-lea, și i-a scris deseori direct, ca de la văr la văr, implorând ajutorul Angliei pentru România în timpul anilor de coșmar ai Primului Război Mondial, când cel mai mare dușman al României era alt văr al său, Kaiser-ul Wilhelm al II-lea al Germaniei.

În timpul șederii sale la Palatul Buckingham, patruzeci de ani după prima lor întâlnire, Regina văduvă Maria a putut scrie în jurnalul ei: “George mi-a purtat mereu o afecțiune specială. Îl stimulez, vitalitatea mea de nezdrcinat îi face sângele să circule mai repede prin vene și May (regina Mary) simte asta...”

Lafayette
Nedatată [1891]

Regele George al V-lea și Regina Mary (Nunta 6 iulie 1893)

Născută Prințesa Maria de Teck, într-o familie princiară germană relativ sărăcită, a fost inițial logodită cu Prințul Albert-Victor, instabilul și apaticul fiu mai mare al Regelui Edward al VII-lea și al Reginei Alexandra, și care suferea după cum se zvonea în epocă de “hedonism”.

După moartea neașteptată a Prințului Albert-Victor, care însemna și sfârșitul visului părinților Mariei de a-și vedea fiica pe tronul Angliei, tatăl prințesei, Ducele de Teck era adesea auzit murmurând: “Trebuie să fie un Țarevici”.

Se referea la moartea, în 1865, a moștenitorului tronului Țarului Alexandru al II-lea al Rusiei, Țareviciul Nicolae, când logodnica acestuia din urmă (Maria Feodorovna, sora Reginei Alexandra) a devenit logodnica următorului frate, care avea să devină Țarul Alexandru al III-lea.

Regina Victoria întărea aceasta părere, spunând că “actuala Împărăteasă a Rusiei s-a măritat cu cel de-al doilea frate și acesta a fost un mariaj foarte reușit”.

În termeni regali, Prințesa Maria era aproape de nemăritat din cauza descendenței morganatice a tatălui său. Cu toate că mama sa, “Grasa May de Teck” era una dintre cele mai populare prințese “de sânge” din Anglia, nici o casă germană regală n-ar fi considerat-o pe Maria potrivită pentru fiii lor, iar căsătoria cu un catolic era inacceptabilă pentru părinții săi și pentru Regina Victoria.

Astfel, logodna sa cu Prințul George, care în 1892 fusese refuzat de viitoarea Regină Maria, era logică și inevitabilă.

Toate cele trei surori ale Prințesei Moștenitoare a României au fost prezente la nuntă, iar Maria, ce se căsătorise cu Prințul Moștenitor Ferdinand cu șase luni în urmă, era deja însărcinată, ambii soți fiind subiect de ironie pentru Regele Carol I, din cauza călătoriilor frivole și a distracțiilor de la care nu lipseau.

Lafayette 00417
Nedatat [6 iulie 1893]

Se mai șoptea că din toate cele cinci domnișoare de onoare mai vârstnice nici una n-ar fi refuzat mâna prințului George.

Nunta a avut loc la Capela Regală în prezența bunicii ginerelui, Regina Victoria, care comenta în jurnalul său: “Draga de May (Maria) arăta atât de draguță și liniștită și demnă. Era îmbrăcată atât de simplu și drăguț...”

Regele George (atunci Duce de York) poartă uniforma de gală de căpitan în Marina Britanică. Poartă inter allia Gulerul și Steaua Cavalerilor Jartierei; Steaua Ordinului Elefantului (Danemarca); Steaua Cavalerului de Ciulin; Insigna Sub-Stareșului Ordinului Sfântului Ioan din Ierusalim; Medalia Jubiliară a Reginei Victoria din 1887 și Insigna Ordinului de Dannebrog (Danemarca).

Regina Maria (atunci Ducesa de York) poartă o rochie de curte de brocart alb-argintiu, tivită cu flori de portocal și dantelă Honiton.

Bijuteriile sunt următoarele: o tiară de diamante (darul de nuntă al Reginei Victoria); colier de diamante (darul de nuntă al Regelui Edward al VII-lea și al Reginei Alexandra, în memoria Prințului Albert-Victor); cercei de diamante și broșa-ancoră de diamante, set cu două safire (darul de nuntă al Regelui George).

**Regele George al V-lea și
Regina Mary
(Nunta 6 iulie 1893)
Surorile și verișoarele Reginei Maria**

**Cele trei surori ale Reginei Maria
a României**

Prințesa Alexandra de Edinburgh
Viitoarea Prințesă Ernest Hohenlohe-Langenburg
(1878-1942)

Prințesa Victoria Melita de Edinburgh
Viitoarea Marea Ducesă Kiril a Rusiei
(1876-1936)

Prințesa Beatrice de Edinburgh
Viitoarea Infanta Alfonso, Ducesa de Galliera
(1884-1966)

Verișoarele Reginei Maria a României

Prințesa Maud de Wales
vitoare regină a Norvegiei
(1869-1938)

A treia fiică a Regelui Edward al VII-lea și a Reginei Alexandra

Prințesa Helena Victoria (de Schleswig-Holstein)
(1870-1948)
Nepoată a Reginei Victoria

Prințesa Victoria (de Wales)
(1868-1935)

Adoua fiică a Regelui Edward al VII-lea și a Reginei Alexandra

Prințesa Alice de Battenberg
vitoarea Prințesă Andrew a Greciei
(1885-1969)

Mamă a Prințului Philip, Duce de Edinburgh

Prințesa Margaret de Connaught
vitoarea Prințesă Moștenitoare a Suediei
(1882-1920)
Nepoată a Reginei Victoria

Prințesa Victoria Eugénie de Battenberg
vitoarea Regină "Ena" a Spaniei
(1887-1969)

Prințesa Patricia de Connaught
vitoarea Lady Patricia Ramsay
(1888 -1974)

Regina Maria 1867-1953

Regina Maria, care s-a achitat de rolul de Regina/Împărăteasă cu mare stil regal a revelat într-o scrisoare către mama sa, Marea Ducesă de Mecklenburg-Strelitz că îi facea plăcere gloria sa imperială.

Regina Maria mai scria că verișoara sa, soția lui George și mătușa sa, Regina Alexandra, erau “două figuri senine, împodobite cu toată demnitatea Regalității, cu chipuri minunate de un calm reconfortant; coroanele lor, îngreunate de sute de pietre prețioase nu păreau să le apese, nici nu păreau nepotrivit de grele; aceste Regine aveau un aer de siguranță și stabilitate care te făcea să te simți bucuros, nu temător pentru ele”.

Regina Maria poate fi văzută în această fotografie la Palatul Buckingham pentru cea de-a doua Curte a sezonului, la 31 mai 1923, purtând parura de smaralde și diamante numită “Cambridge and Delhi Durbar”. Acest set de bijuterii a fost o comandă specială a Reginei pentru încoronarea din 1911 și pentru Durbar-ul de la Delhi (nn. Durbar = petrecere festivă la Curtea prinților indieni), unde i-a fost oferit de către Maharani din Patalia și de un grup de doamne indiene.

Colierul “Doamnele din India” conținea opt smaralde nefațetate, înconjurate, și despărțite astfel, de diamante. Pandantivul era executat dintr-

un smarald în formă de perlă și dintr-un diamant de 11,5 carate tăiat din faimosul diamant Cullinan, diamant pe care Regina Maria însăși l-a adăugat colierului.

Regina Maria avea dragoste pentru “minunata Indie, frumoasa Indie” sursa acestei iubiri fiind atribuită extraordinarelor bijuterii pe care le-a primit în dar cât a stat acolo.

Regina Maria mai poartă -în această fotografie- o diademă pe care a comandat-o pentru Durbar. Ornamentele în forma de liră și frunze de nu-mă-uita pot fi văzute în această imagine, surmontate de smaraldele detașabile tăiate în formă de picătură. Diamantul în formă de pernă din mijloc și cel în formă de picătură de deasupra să sunt părțile trei și patru ce au fost tăiate din diamantul Cullinan, având 62 și respectiv 92 de carate.

Regele George al V-lea și Regina Maria preferau să ducă o viață simplă în reședința lor de la țară și aceasta din urmă a dobândit o pasiune pentru antichități ce a durat toată viața, ocupându-se cu catalogarea celor pe care le găsea în palatele familiei sale.

Scandalul iscat de aventura fiului lor mai mare cu Wallace Simpson și care a dus la abdicarea acestuia în 1936, a făcut-o pe regina Maria să exclame: “Într-adevăr! Ai zice că te afli în România!”, făcând aluzie la escapadele lui Carol al II-lea.

Lafayette 9032
31 mai 1923

SERBIA/IUGOSLAVIA

**Regele Alexandru I al Iugoslaviei
1900-1934**

(aici ca Prințul Moștenitor Alexandru)

Vandyk 20111H
5 aprilie 1916

*Banderola de gât de Comandant
al Ordinului Sârbesc Karagheorghe
Medalia Militară
Crucea de război*

Fiu al Regelui Petru al Serbiei și al Prințesei Zorka a Muntenegrului, a devenit de facto monarhul Serbiei cu câteva zile înainte de izbucnirea Primului Război Mondial în 1914 când Imperiul Austro-Ungar a declarat război Serbiei, întrucât un sârb comisesse faimosul asasinat asupra Arhiducelui Franz Ferdinand la Sarajevo.

Serbia a fost rapid cotoprită iar Prințul Moștenitor Alexandru, cu tatăl său bătrân după el, a condus o jumătate de milion de oameni, inclusiv armata și guvernul, prin munții din Muntenegru spre Albania, o călătorie epică în care aproape un sfert de milion de oameni au murit sau au fost capturați. Cei rămași au fost evacuați din porturile Shkoder și Durres, în ianuarie 1916, în Corfu.

Curajul armatei sârbe a inspirat atât în Franța cât și în Anglia un val de simpatie iar viitorul Rege, profitând de situație, a pornit, la începutul anului 1916, într-un turneu al capitalelor occidentale, impus de război și de ideea de a crea o viitoare “Serbie mai mare”.

Cu o săptămână înainte de a fi făcută această imagine, ziarul “The Times” scria că Alexandru “a luat ceaiul cu Regele George al V-lea și Regina Maria” și continua să îl laude pe acest aliat de război, “al cărui trup suplu, privire clară și comportament deschis explică ascendentul pe care l-a câștigat, prin calități personale, mai degrabă decât în virtutea poziției sale, asupra întregului popor sârb și al armatei”.

Prințul Moștenitor călătorea însoțit de prim-ministrul său, Nicolae Pašić, care își expunea viziunea privind viitorul țării: “Noua Serbie va fi în mod necesar mai occidentală, mai europeană... Un stat care are 5 milioane de slavi de sud catolici între granițele sale va fi necesarmente un stat tolerant, care să respecte libertatea politică și religioasă”.

Imaginea ce apare aparține unei serii din care una a fost publicată în revista “The Illustrated London News” (“Știrile Ilustrate ale Londrei”) în 8 aprilie 1916, sub titlul “Bun-venit la Londra, Unui Aliat Regal din Estul Apropiat”.

Un an mai târziu, tot în Corfu, reprezentanți ai Serbiei,

Sloveniei și Muntenegrului și-au proclamat unirea sub forma noului stat Iugoslavia, Statul slavilor de sud.

În mod paradoxal, dificultățile de asimilare a populațiilor eterogene în cadrul regatului au dus la concluzia că "singurul iugoslav adevărat era Regele".

Nereușind până în 1921 să își găsească o soție, Alexandru se gândea acum la fiica vecinului. În primăvara acestui an, Regina Maria a fost întrebată de Ministrul de Externe, Take Ionescu, dacă ar da-o pe fiica sa Maria (Mignon) Regelui Iugoslaviei. Ea a răspuns:

"Vorbește cu fiica mea. Noi nu o vom forța niciodată. Dacă reușești să o convingi, cu atât mai bine".

Regele însuși a făcut o vizită la Castelul Peleş, și, după o plimbare cu el în pădure, Mignon a anunțat-o pe Regina Maria: "Mamă, am aranjat".

Regina Maria se lamenta despre viitorul fiicei sale cu Alexandru, a cărui educație militară îl ținuse departe de compania feminină: "...ce știe Mignon despre obligațiile maritale fizice! Dumnezeu! Draga, grăsuța, altruista și blânda Mignon, care e ca un bujor în plină floare... Îmi amintește dureros de mine... uram căsătoria și mama mă încuraja să o urăsc".

După căsătoria lor din 1922, Regina Maria se refugia adesea la Mignon și Alexandru în Belgrad, fugind de animozitățile fiului său cel mare, Regele Carol al II-lea și de comportamentul nesuferit al celui de-al doilea fiu, Prințul Nicolae.

În ciuda lipsei de afabilitate a lui Alexandru, Regina Maria ajunsese să-l considere "tot ceea ce fiii mei nu au reușit să fie: fiu, frate, prieten, susținător".

Într-o zi de octombrie 1934, după ce Regina Maria participase la Spectacolul Florilor din Chelsea-Londra și tocmai își lua ceaiul acasă la un vechi prieten, ambasadorul României a sunat-o spunându-i că Regele Alexandru al Iugoslaviei fusese asasinat la Marsilia.

"Am simțit ca și cum cineva îmi dăduse direct în inimă o lovitură cumplită și am simțit nevoia să implor milă: Nu! Nu! Nu asta; să nu se fi întâmplat asta! Nu-mi cereți să accept această oroare, această durere prea nouă, prea mare, paralizantă. Îndepărtați acest pahar de la mine!"

În toate aceste imagini, Regele Alexandru poate fi văzut purtând ochelarii săi de firmă, pe care îi comandase la Londra, douăsprezece perechi odată, și care îl făceau să pară mai mult ca un bancher american decât ca un Rege din Balcani - aceasta fiind părerea generală despre el.

Vandyk 20058m
5 aprilie 1916

Vandyk 99130
5 aprilie 1916

GRECIA

Regina Olga a Greciei 1851-1926

Născută Mare Ducesa Olga Konstantinova, nepoata de unchi a Țarului Alexandru al II -lea, s-a căsătorit cu proaspăt-alesul Rege George al Greciei (născut Prinț Vilhelm al Danemarcei) în 1857, la vârsta de 15 ani, ducând cu sine un cutăr plin cu păpușile favorite.

Devenise notoriu faptul ca tânăra regină, suferind din pricina dorului de casă, avea obiceiul de a merge în port fără să anunțe pe nimeni, ori de câte ori ancora un vapor rusesc și vorbea cu marinarii ore întregi în limba ei maternă “Marinarii ruși erau toți niște îngeri” îi va spune mai târziu nepotului său (de matusă), Regele George al V-lea al Angliei. În tinerețe a fost o figură impresionantă, și împărăteasa Germaniei, soția lui Frederick, scria ca Olga “avea chip de Madonă”.

Nesurprinzător, Regina Olga era foarte religioasă, pereții camerelor sale erau acoperiți de icoane iar membrii familiei vedeau în ea un simbol al stabilității și forței liniștite. Cu toate că avea un comportament evident regal și că ulterior a devenit Regent al Greciei, un autor anonim scria într-un articol despre regii din Balcani, în 1886, că “Regina Olga, fiind rusoaică, nu apreciază suficient sistemul parlamentar”.

Nepoatei sale care avea un spirit al democrației mai dezvoltat, soția prințului Nicolae, Regina Olga i-a răspuns: “M-aș lăsa guvernată mai degrabă de un leu cu ascendență nobilă decât de o sută de șobolani dintr-o clasă inferioară.”

Se crede că Regina Olga l-a ajutat pe prințul George (viitorul Rege George al V-lea al Marii Britanii) să se hotărască asupra alegerii soției, pe când acesta era ofițer de marină activ în Mediterana.

Aproape ca a doua mamă pentru Prințul George al Angliei, scria acestuia cu referire la Prințesa Maria

de Teck: “Sunt sigură că te va face fericit”.

Personalitatea și influența pozitivă a Olgăi au fost recunoscute de Regina Victoria, care îi scria fiicei sale mai mari: “Cât de încântătoare este Olga a Greciei! Atât de frumoasă, de dragălașă, de fermecătoare. Nu are nimic din apucăturile burgheze ale restului familiei sale rusești, incluzând-o aici chiar și pe draga noastră Maria (mama viitoarei Regine Maria a României)”.

Când a izbucnit Primul Război Mondial, văduva Regina Olga (Regele George I al Greciei fiind asasinat în 1913, la Salonik) s-a întors în Rusia să ajute la înființarea spitalelor militare.

Era încă în Rusia în timpul manifestărilor timpurii ale Revoluției, când doi frați, patru nepoți și doi gineri au fost executați de bolșevici și numai prin intervenția guvernului danez a fost convinsă să părăsească Rusia și i s-a permis să se întoarcă în Grecia, sosind prea târziu ca să îl mai prindă în viață pe nepotul său, Regele Alexandru, care tocmai decedase în urma unei infecții a sângelui pricinuită de mușcătura unei maimuțe ce aparținea grădinarului Curții.

A rămas ca regentă în Grecia până în 1920, când s-a declarat Republica și familia regală a fost exilată.

Această fotografie a Reginei Olga se pare că a fost făcută după o vizită la Paris, în scopul unui tratament medical oftalmologic.

A făcut o vizită Regelui George al V-lea și Reginei Maria, când vederea sa slăbită i-a jucat feste, confundând o statuie a Reginei Victoria cu aceea a Lady-ei Godiva nudă; întâmplare anecdotică pe care Regele George a continuat să o povestească prietenilor săi tot restul vieții!

Regele George și Regina Olga au avut opt copii, cel de-al patrulea fiu al lor, Andrew, urmând să fie tatăl Prințului Philip, Duce de Edinburgh.

Vandyk 42178G
5 septembrie 1922

Elena (Regina Mamă a României) 1896-1982

Născută în 1896, fiică a Regelui Constantin I al Greciei și a Reginei Sophie (soră a Kaiser-ului Wilhelm al II-lea), copilăria sa “a fost marcată de extreme, de la ghinion la noroc”.

Recent instalata familie regală greacă era foarte unită în comparație cu alte familii regale, iubitori și înțelegători unii cu alții, dar supusă vicisitudinilor iscate de Grecia, care când își sprijinea, când își renegapropria monarhie.

Prințesa Elena a petrecut primii ani de viață exclusiv în sânul familiei, de unde și dependența afectivă între frați, fiind unul dintre motivele care au dus la destrămarea căsătoriei ei cu Carol al II-lea, după spusele detractorilor ei. În 1913 bunicul său, Regele George, a fost asasinat în Salonik iar anii zbuciumați ai domniei tatălui său, Regele Constantin, au sfârșit cu exilul familiei regale în 1916.

Propaganda franceză anti-grecească ce încerca să plaseze simpatiile familiei regale către Germania a făcut ca aceasta să fie tratată ca o paria în timpul exilului în Elveția.

În 1921, aproape ca o consecință a logodnei fratelui său, George, cu Prințesa Elisabeta a României, Elena se logodește cu Prințul Moștenitor Carol de România, chiar “dacă acesta nu are nici o urmă de interes pentru mine”, așa cum îi va mărturisi ea unui biograf.

Trecutul lui Carol era deja marcat de căsătoria neconstituțională cu Zizi Lambrino, ce avusese loc la Odessa în timpul Primului Razobi Mondial, pe teritoriul dușman și de renunțarea la tron.

Regele Ferdinand a reușit să reziste vocilor care cereau execuția fiului său, trimițându-l pe acesta, drept pedeapsă, într-un campus militar

îndepărtat. Inițial, uniunea celor doi, părea încununată de succes, în special după ce Elena produsese un moștenitor la tron în primul an de căsătorie. În orice caz, în puținele imagini ale cuplului în primul lor an de căsătorie nu poate fi observată nici o umbră de căldură între ei.

Membrii familiei regale au tolerat timp de trei ani asocierea publică a lui Carol cu Elena Lupescu, o româncă de rând de o mare frumusețe, iar supărarea Elenei de a fi despărțită de familia ei greacă în timpul acestor interminabile crize conjugale au dus la îndepărtarea tot mai adâncă a lui Carol de ea. Carol a părăsit țara împreună cu doamna Lupescu în 1925 și a renunțat la dreptul la tron încă o dată, apoi a divorțat de Prințesa Elena în 1928.

Prințesa Elena, acum cunoscută ca “Regina Mamă” după moartea Regelui Ferdinand în 1927, și-a dedicat viața creșterii fiului său de șase ani, Regele Mihai, hotărâtă să facă din el un rege mai bun decât tatăl său. În toate imaginile publicate ale tânărului Rege Mihai la ceremoniile oficiale, el este flancat cu grijă de către mama sa, practică ce a continuat și în anii când acesta devenise deja adult.

La doar trei ani de la plecarea sa, Carol și-a pregătit întoacerea în România, în 1930, când s-a autodeclarat retroactiv rege și și-a anulat divorțul. Când Elena a refuzat să îl primească înapoi conform condițiilor impuse de el însuși, viața acesteia a fost făcută extrem de grea.

După ce casa din Soseaua Kiseleff a fost înconjurată de gârzi armate, Elena s-a declarat învinsă și a fost dusă, la lumina torțelor, într-o gară întunecoasă și pustie, către trenul Orient Expres, ce a scos-o din țară, fără fiul său.

Când în 1940, Carol însuși a fost forțat să abdice de către Mareșalul Antonescu, Regina Elena s-a întors la București pentru a fi cu fiul său.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost trimisă de două ori să îl întâlnească pe Hitler și să-l

Bassano 78919-6B
22 noiembrie 1934

Bassano 78919-1B
22 noiembrie 1934

Bassano 78919-3B
Detaliu
22 noiembrie 1934

sensibilizeze în legătură cu viitorul României. În ciuda poziției sale precare, Regina Elena și-a folosit influența pentru a salva viețile a zeci de mii de evrei ce urmau să fie deportați și exterminați de guvernul pro-nazist.

Timp de trei ani de la instalarea guvernului comunist, Elena (și deci familia regală) a fost tolerată în România, după care a fost forțată să plece din nou în exil la Florența, unde a murit în 1982.

Aceste fotografii realizate de Bassano datează din timpul primului exil din România și al dureroasei despărțiri de fiul său.

Regina Elena a fost în Anglia pentru nunta nepoatei sale, Prințesa Marina a Greciei cu Prințul George de Kent iar masiva tiară purtată la acea ocazie era un dar de la mama sa, Regina Sophia a Greciei. Actualmente nu se cunoaște situația tiarei.

Fotografia din profil îi dezvăluie trăsăturile deosebit de elegante, așa cum vor apărea în portretul executat de cel mai mare fotograf al casei regale din generația următoare, Cecil Beaton.

Prințesa Irina a Greciei Ducea de Aosta 1904-1974

Fiică a regelui Constantin al Greciei, Prințesa Irina s-a măritat cu Aimone, Duce de Spaleto (viitorul Duce de Aosta) și văr al Regelui Victor Emmanuel, căsătorie celebrată în Florența, în 1939, într-o perioadă de escaladare a tensiunilor între Grecia și Italia.

În prima perioadă a mariajului Elenei cu Carol al României, Irina a petrecut mult timp împreună cu sora sa. Aceasta din urmă scria: “Ce ușurare a fost să o am pe sora mea cu mine. Suferința împărțită e pe jumătate mai ușoară”.

Când Italia a invadat Grecia, Irina s-a dedicat muncii în cadrul Crucii Roșii din Italia, dar încercarea ei de a se ține departe de politică a eșuat când Mussolini l-a proclamat pe soțul Irinei “Tomislav al II-lea, Rege al Croației, Prinț al Bosniei și al Hertegovinei, Voievod al Dalmației, Tuzlei și Temunului” în 1941.

Sora Irinei, Regina Elena a României, urma să scrie despre aceste evenimente în jurnalul său.

“Am realizat foarte clar pericolele unei astfel de propuneri. Norocul a făcut ca, în primele zile ale pregătirilor pentru încoronarea lui Aimone și a Irinei în capitala noului stat, o delegație croată să vina să ia prânzul cu noi, la Roma. Un membru al delegației mi-a zis: “Spuneți surorii dumneavoastră că dacă ea și soțul său țin la viață, nu trebuie să accepte sub nici o formă această situație. Dacă o fac, țara va face în așa fel încât ei să fie dați la o parte.” Cuplul a refuzat cinstea

Bassano 78919-10B
22 noiembrie 1934
Prințesa Irina (stânga)
Regina Elena (dreapta)

dubioasă de a fi monarhii statului croat marionetă și Ducele a izbutit să fugă în zona ocupată de armatele aliate, lăsând-o în urmă pe soția sa însărcinată, ulterior arestată de SS și trimisă în Austria unde avea ”domiciliul forțat diplomatic”. Când Regina Elena nu mai primise vești de la sora sa se temuse de ce era mai rău, mai ales că auzise despre Prințesa Mafalda, fiica Regelui Victor Emanuel și soția landgrafului de Hesse că aceasta murise în lagărul de concentrare Buchenwald. Prințesa Irina a scăpat cu viață numai datorită faptului că gărzile germane s-au retras înainte de a îndeplini ordinele de la Berlin, potrivit cărora refugiații diplomatici trebuiau executați.

Ducesa s-a întors în Italia împreună cu copilul nou-născut, dar mariajul său s-a încheiat brusc când Ducele de Aosta a decedat în timpul unei vizite în America de Sud, în 1948. Această serie de imagini ale celor două surori a fost prilejuită de vizita la Londra cu ocazia căsătoriei verișoarei lor, Prințesa Marina a Greciei cu George, Duce de Kent, căsătorie care a avut loc la Westminster Abbey, pe 29 noiembrie 1934.

Marea Ducesă George a Rusiei născută Maria a Greciei 1876-1940

Cea de-a doua fiică a Regelui George al Greciei și cunoscută familiei sub numele de “Minnie” Regina Maria s-a întreținut cu vărul său pentru prima oară în Moscova, în 1891.

Toți exuberanții veri greci ai Mariei erau acolo iar aceasta avea să scrie despre Minnie că era “însuflețită, inteligentă, dominatoare și cam gălăgioasă... mă tem că ne displăceam reciproc din toata inima și întrucât nimeni nu era mai guraliv decât ea ne-a făcut să ne simțim net dezavantajați”.

Minnie s-a căsătorit cu Marele Duce George Mihailovici al Rusiei în 1900 iar ceremonia a avut loc în Corfu.

Alianța a fost mai degrabă una de conveniență decât din dragoste și din cauza legăturilor complicate de rudenie între familiile regale daneză, greacă și rusă, Maria însăși scria: “Tatăl soțului meu a fost fratele bunicului meu. Cred că am devenit propria mea matușă”.

Ea și soțul său trăiau între Grecia și Rusia. Casa lor de vară, vila Harax, se află în Crimeea, unde au primit-o pe Regina Maria a României, cu care deveniseră foarte prieteni.

În 1914, Marea Ducesă era în Anglia cu copiii săi când a izbucnit războiul. A petrecut anii de război organizând și lucrând în spitalele militare din Harrogate.

După anii în care, în mod forțat, a fost despărțită de soțul său a aflat că acesta fusese executat de bolșevici în 1919.

În 1922, în perioada în care ambele sale fiice s-au căsătorit, Maria s-a căsătorit discret cu Amiralul Pericle Ioanidis, cu care a trăit, timp de câțiva ani la Londra.

Printre ostracizații membrii ai iubitoarei sale familii grecești, Minnie era una din mătușile favorite ale Reginei Elena, un adevărat stâlp de susținere.

În timpul exilului lor din Grecia, respectiv România, Elena disperată din pricina despărțirii de fiul său, Mihai, a căutat-o pe mătușa sa. Marea Ducesa i-a repetat deseori Elenei: “În momentul în care începi să-ți plângi de milă ești pierdută”.

Pe 6 septembrie 1940, exilata Regina Elena, pe când se afla în Dresda pentru a o îngriji pe mătușa sa, Minnie, care era bolnavă, a primit un telefon de la ambasadorul Americii la Berlin: “Regele Carol a abdicat... Fiul dumneavoastră este acum Rege”.

Elena a trebuit să meargă la București ca “Regina Mamă” și curând după aceasta Prințesa Maria s-a stins din viață la Atena.

În ciuda tensiunii politice extreme din România, Regina Elena a fost foarte afectată de moartea mătușii sale: “Cu totul neașteptată, această pierdere a venit ca o rană adâncă, căci o iubeam și nimeni nu îi poate lua locul. Cât îmi va lipsi! Nici când nu voi mai putea apela la mângâierea, înțelegerea și încurajarea sa. Moartea sa m-a făcut să realizez, așa cum am mai făcut-o, ce neobișnuit de binecuvântată sunt în această viață să am rude atât de bune precum inimoasa mea mătușă Minnie”.

Această imagine nedată și foarte retușată a fost probabil luată în 1922, în perioada în care fiica sa, Nina s-a căsătorit cu Prințul Paul Chavchavadze.

Lafayette 7535
Nedatată [c.1922]

Prințesa Nicolae a Greciei născută Marea Ducesă Elena a Rusiei 1882-1957

Născută Marea Ducesa Elena, unica fiică a Marelui Duce Vladimir al Rusiei și în consecință verișoara primară a Reginei Maria a României, s-a căsătorit cu cel de-al treilea fiu al Regelui George I și al Reginei Olga a Greciei, în 1902.

Era, deasemeni și cumnata Reginei Maria a României; fratele său, Marele Duce Kiril, pricinuind un mare scandal, s-a căsătorit cu sora divorțată a Mariei, Prințesa Victoria Melita (Ducky) în 1905.

Precum verișoara sa Maria, și ea era faimoasă în tinerețe pentru frumusețea sa, dobândind epitetul “la belle Hélène”. Prințul Felix Iossupov, care o admirase atât pe Maria în 1896 era, chipurile, îndrăgostit de Elena și afirma că frumusețea sa îl fascina: “Are cei mai frumoși ochi imaginabili” spunea el. “Toată lumea a căzut sub farmecul lor”.

Mama Prințesei Nicolae, Marea Ducesa Vladimir, era unul dintre cele mai colorate personaje ale Curții Romanovilor în timpul domniei agorafobice a Țarului Nicolae al II-lea și al Împărătesei Alexandra și, de la ea, Prințesa Nicolae a moștenit pasiunea de a ține saloane; în Atena obișnuia să invite toate notabilitățile.

În 1923, Regele George al II-lea (căsătorit cu cea de-a doua fiică a Reginei Maria, Elisabeta) a fost alungat din Grecia, timp în care Prințul și Prințesa Nicolae au plecat să trăiască în Franța.

În orice caz, se pare că tulburările politice din Grecia nu au putut opri preocupările de pețitoare ale Prințesei Nicolae și în timpul sezonului londonez din 1923 a reușit să își mărite fiica cea mare cu Prințul Paul al Iugoslaviei.

În mai 1924, vânzând câteva din fabuloasele bijuterii ale mamei sale, Prințesa Nicolae a închiriat un castel la St. Germain-en-Laye, în Franța, și l-a transformat într-o “Casă pentru Copiii Ruși”, unde mai mult de cincizeci de copii erau hrăniți și educați. Această fotografie a fost făcută în octombrie 1924, la câteva luni după ce fiica sa a doua, Prințesa Elisabeta s-a logodit (fără să se ajungă la căsătorie) cu Prințul Nicolae al României.

Prințesa Nicolae poartă un șirag de perle probabil moștenit de la mama sa, Marea Ducesa Vladimir, care avea o colecție de bijuterii legendară, scoasă în mare parte, în mod fraudulos din Rusia după Revoluție.

La vreo 20 de ani de la realizarea acestei fotografii, nepoata sa, Regina Frederica a Greciei scria despre înfățișarea Elenei că este “încă o mare frumusețe. Ochiul ei negri enormi te pot îngheța și femecea totodată”.

“Mатуșа Elena” i-a dat niște sfaturi regale aceleiași nepoate în timpul Războiului Civil din Grecia, când pe Regina Frederica au năpădit-o emoțiile. “Oamenii ca noi nu plâng în public, niciodată”.

Lafayette 8430
16 octombrie 1924

Prințesa Elisabeta a Greciei ulterior de Toerring Jettenbach 1904 - 1955

Născută Prințesa Elisabeta a Greciei în 1904, a fost cea de-a doua fiică a Prințului și a Prințesei Nicolae. În copilărie, cele trei surori, Olga, Elisabeta și Marina aveau reputația consacrată a tuturor tinerilor din familia regală greacă de a fi gălăgioși, expansivi, foarte atașați unii de alții dar respectuoși și manierați în prezența celor mai vârstnici.

Poreclită “Lâniță” în copilărie, din pricina părului voluminos, Prințesa Elisabeta era aparent cea mai dulce și bună prințesă din câte au existat.

Sora sa cea mare căsătorindu-se cu un an în urmă cu Prințul Paul al Iugoslaviei, Elisabeta, acum în vârstă de 23 de ani, acceptă să se logodească cu cel de-al doilea fiu al Reginei Maria a României, Prințul Nicolae, un angajament ce s-a dovedit a fi nereușit.

O fotografie similară acesteia a apărut în publicațiile “The Lady” și “The Gentlewoman” cu ocazia logodnei sale cu Prințul Nicolae al României.

Pe când avea 20 de ani Prințesa Elisabeta era considerată o mare frumusețe și în 1931, alături de sora mai mică, Prințesa Marina (viitoarea Ducesa de Kent, considerată una dintre cele mai frumoase prințese din Anglia) a apărut într-o reclamă la crema cosmetică Pond's, așa cum făcuse Regina

Maria a României cu câțiva ani în urmă.

Reclama o descria astfel: "...precum o prințesă dintr-o poveste cu zâne cu toată grația și demnitatea care sunt moștenirea ei regală... căci este încântătoare, veselă, versatilă și încântător de draguță".

În ciuda laudei impetuoase făcute prezenței și caracterului lor, la aproape zece ani de la această fotografie, atât Elisabeta cât și sora sa, Marina erau încă nemăritate.

Aproape disperată, mama lor, Prințesa Nicolae, le-a dus într-o călătorie pe la toate Curțile regale ale Europei, dar fără succes.

De abia în timpul unei vizite la casa de la țară a surorii sale căsătorite, la Bohinj, în Iugoslavia l-a cunoscut și s-a îndrăgostit de Conte Karl Theodor de Toerring-Jettenbach, aristocrat bavarez a cărui avere provenea acum din afacerile cu bere.

S-au căsătorit în ianuarie 1934.

Lafayette 8435
16 octombrie 1924

GERMANIA

Kaiser-ul Wilhelm al II-lea al Germaniei 1859-1941

Părerea proastă a Reginei Maria despre vărul său primar era împărtășită de mulți: “Kaiser-ul avea ceva care-l făcea antipatic familiei sale... și puțini erau aceia care suportau maniera grosolană, fără jenă cu care îi plăcea să ne trateze...”

Într-adevăr, la nunta ei, comportamentul său teatral, care cerea privirile tuturor, aproape că a deturnat atenția de la mireasă: “Wilhelm și-a schimbat uniforma de câteva ori pe zi, așa cum o femeie elegantă își schimba rochiile. Un întreg înveliș colorat care în cele din urmă te ducea către uniforma completă a Cuirasierilor din Gardă: alb ca neaua, cu mănuși de scrimă gigantice, cizme înalte strălucitoare și coif încoronat cu vulturi ca al lui Lohengrin...”

Kaiser-ul poate fi văzut în această fotografie în timpul unei vizite făcute unchiului său, Regele Edward al VII-lea la Sandringham în 1902, când nu a făcut nimic pentru a diminua animozitatea pe care rudele sale o simțeau față de el.

“Tatăl meu”, scria Regina Maria “asemeni fratelui său (Edward al VII-lea) nu aveau prea mare afecțiune pentru acest nepot. Nici unul din unchii săi nu îi putea suporta manierele trufașe, îi ofensa întotdeauna întorcându-le spatele.”

Prietena apropiată a Reginei Maria, Prințesa Daisy de Pless, care era agreată de Kaiser, folosea adesea cuvinte usturătoare pentru a-l descrie în jurnalul său: “Luat ca bărbat este imposibil, nu are maniere; nu-și poate alege prietenii”.

Chiar și în timpul domniei bunicii sale, Regina Victoria, ambasadorul britanic la Berlin a lansat o

aluzie Kaiser-ului cum că “obișnuitele sale vizite anuale (în Anglia) nu sunt chiar dezirabile”.

Manierele irascibile și comportamentul neprevăzut în timp de pace au dus, în timp de război, la calități pe care militarii prusaci le găseau admirabile. La izbucnirea războiului în 1914, un ofițer nota retoric: “Cine este de fapt acest Kaiser, a cărui domnie pe timp de pace a fost plină de compromisuri și vexantă... l-am înțeles greșit pe acest Kaiser, am crezut că este un om imposibil. El este de fapt un Jupiter, stând pe muntele Olimp în toată splendoarea puterii sale, ținând în mână puterea fulgerelor. În acest moment el este Dumnezeu și stăpânul lumii”.

Kaiser-ul ajunsese să gândească despre Ferdinand al României ca fiind neînsemnat și trădător al familiei sale Hohenzollem. Faptul că Regina Maria era englezoaică prin naștere și simțire a făcut ca ostilitatea Kaiser-ului față de România să se adâncească.

Este semnificativ că singura vizită a Kaiser-ului în România a fost în septembrie 1917, după ce armata sa ocupase țara, și când a dorit să vadă Trophaeum Traiani de la Adamclisi - un monument celebrând victoria lui Traian asupra dacilor în secolul întâi- și și-a adus omagiul Regelui Carol I și Reginei Elisabeta la mormântul acestora de la Curtea de Argeș.

Fotograful James Lafayette a scris într-o broșură publicitară că cel mai dificil de fotografiat personaj din toată cariera sa a fost Kaiser-ul, iar fotografiile rezultate au fost cele mai nereușite: “Nu vă vine să credeți, dar Kaiser-ul detestă să fie fotografiat. L-am vânat zile întregi până să îl aduc în fața aparatului și dacă n-ar fi fost Ducele de Connaught, nu l-aș fi prins niciodată”.

Lafayette 3678
11 noiembrie 1902

Alfred, Duce de Saxa-Coburg și Gotha 1844-1900

Cel de-al doilea fiu al Reginei Victoria și al Prințului Albert intenționa să urmeze o cariera în marină. Printr-o întorsătură a sortii, populația Greciei, care de abia își câștigase independența, l-a ales Rege, o ofertă pe care a trebuit să o refuze întrucât Regina Victoria se opunea ideii și dorea ca el să îi succedă venalului Duce de Saxa-Coburg, fratele soțului ei, rămas fără copii, și să corecteze astfel “guvernarea nefericită” a ducatului. Din fericire, unchiul lui Alfred a mai trăit mulți ani, ceea ce i-a permis acestuia din urmă să dețină multe funcții importante în cadrul marinei, devenind astfel membrul familiei regale care a călătorit cel mai mult.

Pe când era necăsătorit, a făcut turneul obligatoriu al Curților europene în căutarea unei mirese, oprindu-se pentru un sejur și la Wied pentru a o cunoaște pe Carmen Sylva (viitoarea Regina Elisabeta a României). Chiar și atunci, entuziasmul ei pentru tot ce avea legătura cu arta era de nestăvilit și potențiala alianță a celor doi a ajuns într-un punct mort când Prințul Alfred a fost obligat să cânte la vioara doamnelor din familia Wied în pădure, sub un mesteacăn.

Se pare că Alfred era un tată bun pentru fiicele sale și el i-a inoculat Mariei idea că va rămâne

mereu o prințesă britanică-principiu care a călăuzit-o în timpul Primului Război Mondial, când a trebuit să facă față spiritului practic german al soțului său și al Regelui Carol I.

Prințul Alfred și-a vizitat fiica în România doar o dată, după nunta acesteia cu Prințul Moștenitor Ferdinand, în 1896. Cu această ocazie Maria scria în jurnal: “Cu trecerea anilor tata a devenit foarte tăcut, uneori era de-a dreptul posac și prefera să fie lăsat în pace cu propriile preocupări și dorințe”.

În timpul acestei vizite, Carmen Sylva, care încă îl considera pe Albert “singura poveste de dragoste a tinereții”, a reușit din nou să îl irite pe prinț cu una din petrecerile sale muzicale în aer liber. “Nu găsesc la el nici o urmă a tânărului ce întruchipa visul meu”, se lamenta Carmen Sylva către Prințesa Moștenitoare Maria, după ce tatăl acesteia părăsise România.

Întrucât căsătoria lui Alfred cu Marea Ducesă Maria, precum și propria sănătate se deterioraseră, cei doi petreceau tot mai mult timp despărțiți. Ducele a murit după o scurtă suferință, de cancer în gât, în iulie 1900, precedat de fiul său, iar Regina Victoria era încă în viață la acea dată. “O, Dumnezeuule, bietul, dragul meu Affie s-a dus și el!” se lamenta mama acestuia. “...cel de-al treilea copil al meu... ce greu este la optzeci și unu de ani!”

Harper's Weekly
14 februarie 1874

Maria, Ducesa de Saxa-Coburg și Gotha 1853-1920

Unica și mult iubita fiică a Țarului Alexandru al II-lea, Marea Ducesă Maria s-a căsătorit cu Prințul Alfred de Edinburgh la St. Petersburg, având o nuntă fabuloasă. Relatăriile ziarelor despre această alianță protestantă-ortodoxă frizau lirismul, cu toate că familia regală britanică avea emoții în legătura cu posibilitatea ca un accident să se întâmple moștenitorului tronului Angliei, transformându-i pe Alfred și soția rusoaică-ortodoxă a acestuia în Regele și Regina Marii Britanii.

Marea Ducesă a venit cu o zestre imensă și un venit anual uriaș. Regina Victoria nu a participat la nuntă-“Nu pot spune cât sunt de nefericită că Affie s-a căsătorit cu o rusoaică” îi scria fiului său celui mare iar la întoarcerea proaspăt-căsătoriților, un ziar incisiv menționa că Marea Ducesă “va fi numită Alteța Sa Imperială și Regală și va fi ca rang și importanță imediat după Prințesa de Wales. Stabilirea rangului se pare să fi fost rezolvată pe cale amicală între Țar și Regina Victoria”.

Această stare de lucruri constituia o mare umilință pentru fosta Mare Ducesă, umilință pe care nu a uitat-o niciodată, dezvoltând un resentiment adânc pentru englezi și dragoste pentru tot ce era german.

Este clar afirmat în jurnalele Reginei Maria faptul că mama sa foarte severă nu le-a lăsat pe cele patru fiice să cunoască nimic din viața reală din afara lumii idilice a palatului. După ce Alfred și Marea Ducesa și-au stabilit reședința la Coburg și au

devenit Ducele și Ducesa de Coburg, Ducesa a continuat să-și sfătuiască copiii, dar nu a acordat mare atenție scrisorilor în care Prințesa Moștenitoare Maria se plângea de căsătoria sa nefericită.

Împiedicând-o pe fiica sa Maria să facă o căsătorie - posibil fericită - cu un prinț englez, i-a găsit acesteia un regat nou, chiar dacă mic și necunoscut, peste care să domnească. Ducesa, deși o mamă iubitoare, se pare că a insuflat fiicelor sale un spirit de castă de neșters, printr-o educație rigidă și prin refrenul său bine cunoscut cum că “o prințesă care nu știe să vorbească la masă în timpul cinei este o amenințare pentru societate”.

Se pare că mariajul său s-ar fi destrămat după moartea unicului fiu, Prințul Albert, în 1899. Felul în care s-a purtat cu fiul ei în ultimile zile de viață ale acestuia a pricinuit multă amărăciune tuturor.

După Revoluția Rusă și dizolvarea ducatelor germane, Ducesa a trăit într-un mic hotel din Elveția, destul de modest, întrucât își pierduse toata averea din Rusia. O invenție mult repetată, scornită inițial de Martha Bibescu, spunea ca Ducesa a murit pe loc din cauza șocului pricinuit de o scrisoare adresată “Doamnei Coburg”.

Harper's Weekly
14 februarie 1874

Alfred, Prinț Ereditar de Saxa-Coburg și Gotha 1874-1899

Întrucât Ducele Ernst de Coburg (unchiul tatălui Prințului Alfred) nu avusese moștenitori, unicul frate al Reginei Maria, Alfred, fusese pregătit să preia poziția acestuia.

A fost trimis de mic să-și facă educația și pregătirea militară la Potsdam. În consecință, a petrecut foarte puțin timp cu rudele apropiate, iar jurnalele publicate ale Reginei Maria îl pomenesc doar în trecere: “Alfred intra întotdeauna în bucluc, iar mama, sperând să găsească perfecțiunea în el era mereu dezamăgită de fiul său”.

Aproape “germanizat”, străin de familia sa și dincolo de supravegherea părintească, a căpătat ceea ce se numește “apucături rele”. “Mama avea oroare de partea neplăcută a vieții ... iar când aceasta se apropia de ea printr-un membru al cercului său social durerea și indignarea ei erau extreme. Nu fusese niciodată în stare să discute cu Alfred; credea că severitatea și principiile religioase trebuie să îl țină pe fiul său pe drumul cel drept; Alfred nu a găsit nici urmă de milă la ea când a păcătuit”.

La nici un an de când a fost făcută această fotografie, Prințul Alfred i-a făcut o vizită surorii sale, Regina Maria, care îl găsisse “palid și ofilit... tânăra sa viață consumându-se... Cu greu mai recunoaște pe cineva și deseori nici nu știe ce vorbește, bietul băiat”.

Cu toate că motivul oficial pentru care el nu a putut

participa la nunta de argint a părinților săi, în Coburg în 1899, a fost o “depresie nervoasă”, în realitate Alfred suferea din cauza unei răni prin împușcare, pe care și-o provocase singur în urma unui scandal cu părinții săi pe tema așa zisului său mariaj cu o irlandeză, produs cu un an în urmă.

Mama lui Alfred, severa Mare Ducesă Maria, acum Ducesa de Coburg, cu oroarea pe care o avea față de tot ce nu se cuvenea și foarte vexată de capriciile fiului său, a refuzat să îl primească la palat în timpul sărbătorii. În ciuda avertismentelor medicilor, Ducesa l-a trimis pentru perioada convalescenței în Tirol, unde Alfred a murit în două săptămâni.

Moartea sa a fost în mod oficial, cauzată de o “afecțiune cerebrală cronică”.

După moartea lui Alfred, unele surse relatează că tatăl acestuia nu a mai petrecut nici o noapte sub același acoperiș cu Marea Ducesă Maria.

Lafayette 1365
3 iulie 1897

Bibliografie

- Merritt Abrash, 'A Curious Royal Romance: the Queen's Son and the Tsar's Daughter,' in *The Slavonic and East European Review*, Vol. 47, London, 1969
- Nigel Arch and Joanna Marschner, *The Royal Wedding Dresses*, London 1990
- Gordon Beckles, *Queen Mary: A Picture Pageant of Her Wonderful Years*, London, ND
- Princesse Marthe Bibesco, *Une victime Royale: Ferdinand de Roumanie*, Abbeville, 1927
- Lucian Boia [translated by James Christian Brown], *Romania: Borderland of Europe*, London, 2001
- Hector Bolitho, *Roumania Under King Carol*, London, 1939
- Raoul V Bossy, *Recollections of a Romanian Diplomat, 1918-1969*, Stanford, 2003
- Lieut-Gen. Sir Tom Bridges, *Alarms and Excursions: Memories of a Soldier*, London, 1938
- Bulgarian Ministry of Tourism, Tourist Guide - 'The Palace of Balchik'
Bulletin Dedicated to Her Majesty Queen Marie of Roumania, New York, 1926
- Elizabeth Burgoyne, *Carmen Sylva: Queen and Woman*, London, 1940
- Shirley Bury, *Jewellery 1789-1910: The International Era*, Vol II, London, 1991
- Princess Anne-Marie Callimachi, *Yesterday was Mine*, London, 1952
- James Camner [ed], *The Great Opera Stars in Historic Photographs*, New York, 1978
- Howard N Cole, *Coronation and Royal Commemorative Medals 1887-1977*, London, 1977
- Copyright Records, Public Record Office, Kew, COPY 1/413
- Mabel Potter Daggett, *Marie of Roumania*, New York, 1926
- Charles Diehl, *Manuel d'art Byzantin*, Paris, 1926 [2 vols]
- Ghislain de Diesbach, *La Princesse Bibesco: La Demièrre Orchidée*, Paris, 1986
- Francis Dimond & Roger Taylor, Crown & Camera: *The Royal Family and Photography, 1842-1910*, London, 1987
- Leslie Field, *The Queen's Jewels*, London, 1987
- Norman L Forter and Demeter B Rostovsky, *The Roumanian Handbook*, London, 1931
- Queen Frederica of the Hellenes, *A Measure of Understanding*, London, 1972
- Americans and Queen Marie of Romania: A Selection of Documents*, edited by Diana Fotescu, *The Center for Romanian Studies*, Iași, 1998 [Diary of George Huntington's Visit with Queen Marie (1925)]
- The Gentlewoman*
- A Romanov Diary: The Autobiography of H.I. & R.H. Grand Duchess George*, London, 1988
- Edward Gibbon, *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire*, London, 1819
- Mrs Will Gordon, *Roumania Yesterday and To-Day*, London, 1918
- Stephen Graham, *Alexander of Yugoslavia: Strong Man of the Balkans*, London, 1938
- Harper's Weekly*
- Illustrated London News*
- John van der Kiste, Kings of the Hellenes: *The Greek Kings 1963-1974*, Stroud, 1994
- John van der Kiste, *Princess Victoria Melita: Grand Duchess Cyril of Russia 1876-1936*, Stroud, 1991
- John van der Kiste and Bee Jordaen, *Dearest Affie... Alfred, Duke of Edinburgh: Queen Victoria's second son 1844-1900*, Gloucester, 1984
- The Lady*
- Arthur Gould Lee, *Helen: Queen Mother of Rumania, Princess of Greece and Denmark*, London, 1956
- Arthur Gould Lee, *The Royal House of Greece*, London, 1948
- Sir Sidney Lee, *King Edward VII: A Biography*, London, 1927
- Stella King, *Princess Marina: Her Life and Times*, London, 1969
- Mite Kremnitz, *Carmen Sylva: Eine Biographie*, Leipzig, 1903

Sarah Levitt, *Fashion in Photographs 1880-1900*, London, 1991
 Paul Lindenberg, *Charles Ier: Roi de Roumanie*, Paris, 1913
 Elizabeth Longford, *Victoria R.I.*, London, 1964
 Della L. Marcus, *Her Eternal Crown: Queen Marie of Romania and the Bahá'í Faith*, Oxford, 2000
 Marie, Grand Duchess of Russia, *A Princess in Exile*, London, 1932
 Marie, Queen of Roumania, *The Story of My Life*, London, 1934
 Marie, Queen of Roumania, *My Country*, 1916
 Mrs Philip Martineau, *Roumania and Her Rulers*, London, 1927
The Memoirs of Count Felix Felix-Sumarakov-Elston, Prince Yussupov, Paris, 1952
 Hugh Montgomery-Massingberd, *Burke's Royal Families of the World*, London, 1977
 Constance Lily Morris, *On Tour with Queen Marie*, New York, 1927
 Geoffrey C Munn, *Tiaras: A History of Splendour*, Woodbridge, 2001
 Hans Nadelhoffer, *Cartier: Jeweler Extraordinary*, London, 1988
 Roger Neill, *Legends: The Art of Walter Barnett*, Canberra, 2000
 Prince Nicholas of Greece, *My Fifty Years*, London, 1926
 Alan Ogden, *Romania Revisited: On the Trail of English Travellers 1602-1941*, The Center for Romanian Studies, Iași, 2000
 Georges Oudard, *La Reine Marie de Roumanie*, Paris, 1939
 Hannah Pakula, *The Last Romantic: A Biography of Queen Marie of Romania*, London, 1985
 Maude Parkinson, *Twenty Years in Roumania*, London, 1921
 Stephen Patterson, *Royal Insignia: British and Foreign Orders of Chivalry from the Royal Collection*, London, 1996
 Stevan K Pavlowitch, *Serbia: The History Behind the Name*, London, 2002
 Terence Pepper, *High Society: Photographs 1897-1914*, London, 1998
 Daisy, Princess of Pless, *Journal et Papiers Intimes: Londres-Furstenstein-Pless-Berlin*, Paris, 1932
 Daisy, Princess of Pless by Herself, London, 1929
 Alec A. Purves, *The Medals Decorations & Orders of the Great War 1914-1918*, Second revised edition, Polstead, 1989
 James Pope-Hennessy, *Queen Mary*, London, 1959
The Queen [illustrated newspaper]
 Kenneth Rose, *King George V*, London, 1983
La Roumanie en Images, Vol I, Paris, 1922, [intro N Jorga]
 John CG Röhl, *The Kaiser and his Court: Wilhelm II and the Government of Germany*, Cambridge, 1994
 Owen Rutter, *Portrait of a Painter: The Authorized Life of Philip de László*, London, 1939
 Dr Alexandre Safran: Letter dated 17 February 1992 to Dr Mordechai Paldi of Yad Vashem on the humanitarian activities of Queen Helen during the Second World War
 C Savulescu, 'Early Photography in Eastern Europe: Romania' in *History of Photography: an international quarterly*, London, Jan 1977
 R W Seton-Watson, *A History of the Roumanians: From Roman Times to the Completion of Unity*, Cambridge, 1934
 Sacheverell Sitwell, *Romanian Journey*, London, 1938
The Sphere, 17 May 1924
 Christine Sutherland, *Enchantress: Marthe Bibesco and Her World*, New York, 1996
 The Times
 Ian Vorres, *The Last Grand Duchess: HH Grand Duchess Olga Alexandrovna*, Toronto, 2001
 Robert Werlich, *Orders and Decorations of all Nations: Ancient and Modern, Civil and Military*, Washington D.C., 1973

Mulțumiri:

Nona Agababian, Yad Vashem Institute

Shami Ahmad

Fransisc Ambruș

Mrs Zuleikha Anant

Barbara Borkowy

David Bownes

Jonathan Casey, Liberty Memorial Museum, Kansas City

Dana Ciobanu, traducere din limba engleză

Veronica Collins, Cazenove & Co.

Stefan Csampai, grafică

Mrs Donna d'Souza, Cazenove & Co.

Mrs Sînziana Dragoș, Embassy of Romania, London

Max Dunbar, National Portrait Gallery

Marc Ennals

Mrs Frieda Harris

Mrs Zelfa Hourani

Drd. Ionel Ioniță, Director Muzeul Municipiului București

Mr & Mrs Qader Jaffer, High Commission of Pakistan, London

Pramod & Kiran Kapoor, Roli Books, New Delhi

Andrew J Lumsden

Claire Freestone, National Portrait Gallery

Katherine McKay, Cazenove & Co.

Graham McKerrow

Jane Meadows

Liz Mellish and Nick Green

Dr Isabel Miller

Ms Ramona Mitrica

Madame Hoda el-Naggar

Terence Pepper, National Portrait Gallery

Dr Constantin Roman

James Stevenson, Victoria & Albert Museum

50,000

